

**Rembert De Blander
Luc Robert
Christophe Mincke
Eric Maes
Benjamin Mine**

**Etude de faisabilité d'un moniteur
de la récidive
Haalbaarheidsstudie betreffende
een recidivemonitor**

**Rapport de recherche
Eindrapport**

Direction opérationnelle de criminologie

Operationele directie criminologie

Nationaal Instituut voor criminalistiek en criminologie

Institut National de criminalistique et de criminologie

Inhoudstafel

Inhoudstafel.....	1
INLEIDING	3
1. Het kameleongehalte van recidive: definitie en doelstellingen	5
2. Technisch luik – haalbaarheidsstudie recidivemonitor	9
2.1. De SIDIS data	9
2.1.1 Beschrijving.....	9
2.1.2 Conversie naar Stata formaat.....	11
2.1.3 Koppeling van de verschillende files	12
2.1.4 Hercoderingen	13
2.2. De strafregister data.....	14
2.2.1 Beschrijving.....	14
2.2.2 Conversie naar Stata formaat.....	14
2.2.3 Hercoderingen	15
2.2.4 Koppeling en aggregatie	16
2.3. Koppeling van beide datasets.....	16
2.3.1 Diagnose RR-Nr in Strafreger	16
2.3.2 Diagnose RR-Nr in SIDIS.....	18
2.3.3 Koppeling.....	18
3. Recidive onderzoeken: criminologische perspectieven	21
3.1. Inleiding	21
3.2. Aandachtspunten bij het overwegen van een recidivemonitor	21
3.2.1. Bestanddelen van een recidivemonitor	21
3.2.2. Data	21
3.2.3. Opzet	25
3.2.3.1. Inleiding	25
3.2.3.2. De representativiteit van een recidivemonitor	26
3.2.3.3. De recidivemaat in een monitor.....	27
3.2.3.4. Opvolgingsperiode.....	30
3.2.3.5. Cohorten.....	31
3.2.3. Toegankelijkheid van de gegevens van de recidivemonitor	32

3.3. Naar een onderzoekscel recidive	32
4. Le fonctionnement du Projet récidive.....	35
4.1. Le recidivemonitor/moniteur de la récidive (RMR).....	35
4.2. La cellule récidive	36
4.3. Le comité d'accompagnement	37
4.4. Cadre matériel	38
Conclusion	40
Geciteerde bronnen	42
Bijlagen technisch luik	45

INLEIDING

La recherche qui a mené à la rédaction du présent rapport a été financée grâce à l'appui de la Direction générale ordre judiciaire du SPF Justice. Elle a pour ambition d'examiner la faisabilité d'un « moniteur de la récidive » et du développement d'une ligne de recherche en matière de récidive dans le cadre des activités de recherche de la direction opérationnelle criminologie de l'Institut national de criminalistique et de criminologie.

L'ambition est donc double : d'une part, il s'agit de créer un outil informatisé permettant la production cyclique de données de base relatives à la récidive, dans une forme et selon une régularité permettant aux services administratifs et opérationnels de la Justice de disposer d'informations utiles pour leur travail et, d'autre part, de combler un manque criant de recherches relatives à la récidive, dépassant le niveau de simples indicateurs chiffrés.

La recherche a été menée au sein de la DO criminologie, essentiellement par un statisticien employé 6 mois (Rembert De Blander) et par un criminologue, employé 4 mois (Luc Robert), à la fin de l'année 2018.

Le point focal de la recherche est l'examen de la possibilité de croiser (de manière automatisée) les bases de données du casier judiciaire et de la Direction générale établissements pénitentiaires SIDIS-greffe. Cet aspect technique, même s'il paraît peu ambitieux, est absolument fondamental et complexe. En effet, les bases de données de la Justice sont nombreuses et ne sont pas intégrées. Outre le fait d'être indépendantes les unes des autres, elles ne partagent aucun identifiant commun simple. Leur croisement est donc nécessaire à la réalisation de recherches sur la récidive – qui impliquent un suivi des parcours individuels au long de plusieurs bases de données – et complexe. Une part importante de la recherche a donc consisté à concevoir une procédure qui permettrait, sur la base de données d'identification telles que le nom, le prénom, la date de naissance, etc., de croiser les bases de données en question. Le présent rapport rend compte de la complexité de cette tâche et de limites qui sont apparues. Il constitue également une indication de la difficulté à prévoir lorsqu'il s'agira d'intégrer de nouvelles bases de données à l'outil.

Le choix de la base de données du casier judiciaire et de SIDIS-greffe est parfaitement logique. La première contient les informations relatives aux condamnations pénales, or, une question centrale des études de récidive est celle de savoir quel est le taux de retour des personnes qui ont été condamnées. Comme on le verra plus loin dans le rapport, des définitions de la récidive peuvent être envisagées, qui ne recourent pas à la condamnation, mais aux contacts avec la police ou au

signalement aux parquets. Il n'en demeure pas moins que la réalité de la commission d'une infraction est attestée par la condamnation pénale. Il semblait donc parfaitement logique de se centrer sur le casier judiciaire dans le cadre de la présente étude. Concernant SIDIS-greffe, elle présente plusieurs avantages. En premier lieu, elle renseigne sur l'exécution de certaines peines (exécution ou non, durée d'exécution) et, plus spécifiquement, sur la privation de liberté, actuellement la plus coûteuse et la plus attentatoire aux libertés fondamentales, et régulièrement considérée par le politique comme devant être une *ultima ratio*.

Notons encore que le but du présent rapport est de faire progresser la réflexion sur les conditions techniques, humaines et financières pour la mise en place d'un moniteur de la récidive et d'une cellule de recherche sur la récidive. Il s'agit de tracer des perspectives pour permettre à la Belgique de rattraper ce qu'il faut bien considérer comme un retard catastrophique en matière de disponibilité des données et d'état des savoirs. Notre pays est en effet le seul d'Europe occidentale à ne pas disposer de chiffres de récidive généraux et à n'avoir aucun moyen d'évaluer l'effet de ses politiques pénales (législatives, criminelles, etc.) en termes de récidive. Cette situation, outre qu'elle révèle les lacunes du soutien à la recherche en matière de justice, pose d'immenses problèmes à l'administration et à ses collaborateurs, lesquels sont contraints à agir sans aucune vision sur les conséquences de leurs choix. Il faut donc se réjouir que le SPF ait choisi de prendre ce problème en charge et espérer que la recherche très partielle qui vient d'être menée pourra déboucher sur un développement durable de la recherche sur les questions de récidive.

In deze onderzoeksnota rapporteren we over een studie naar de haalbaarheid van een recidivemonitor in België. Deze nota valt uiteen in vier delen. Eerst gaan we kort in op het concept recidive. Vervolgens rapporteren we in deel 2 het technische luik van de studie. Daarna bekijken we in deel 3 vanuit een criminologische blik enkele kernpunten van een monitor over recidive en wijzen we op de vele vragen die pas na bijkomende stappen kunnen beantwoord worden. Het is daarbij eveneens van belang dat de creatie van een recidivemonitor niet het eindpunt, maar eerder een onderdeel is van continue aandacht voor de effectiviteit van de strafrechtsbedeling, naast tal van andere pistes. Afsluitend staan we in deel 4 van deze onderzoeksnota stil bij de beheersmatige dimensie van systematisch onderzoek naar recidive, met een onderscheid tussen een recidivemonitor en de oprichting van een onderzoekscel recidive.

1. Het kameleongehalte van recidive: definitie en doelstellingen

Elders schreven we over de definitie van recidive en de doelen van recidiveonderzoek (Robert, Maes & Mine, 2017: 165-179). We baseren ons hier op die eerdere uiteenzetting. Een definitie van recidive vastleggen is geen sinecure (zie bvb Zara & Farrington, 2016). Het concept recidive heeft een hoog kameleongehalte dat afhankelijk van de context telkens van betekenis kan verschillen. Dat leidt tot misverstanden en verwarring: wat in de ene studie recidive inhoudt, verschilt van de andere en wat de ene persoon onder recidive verstaat, verschilt al gauw van wat een ander daaronder begrijpt. Zo verschilt de juridische invulling van recidive als wettelijke herhaling doorgaans van wat sociaalwetenschappelijk als recidive zal gelden (zie Robert et al., 2015). Als sociaalwetenschappelijk construct verwijst recidive in de ruime betekenis naar het opnieuw plegen van strafbaar gesteld gedrag. Ook binnen de sociaalwetenschappelijke studie van recidive behoudt dit concept een hoog kameleongehalte, met definities die van studie tot studie verschillen.

De uiteenlopende definities hangen gedeeltelijk samen met een epistemologische kwestie over recidive. Is het mogelijk om recidive (en meer algemeen, het plegen van strafbaar gesteld gedrag) te kennen? Op basis van een lange traditie aan criminologisch onderzoek is afdoende aangetoond dat onze kennis over strafbaar gestelde gedrag vatbaar is voor drie types empirische bias (zie Zara & Farrington, 2016). Zo zullen bepaalde strafbare feiten nooit door de autoriteiten gekend zijn – het zogenaamde *dark number*. Daarbovenop komt dat sommige daders nooit gevat zullen worden – omschreven als het *grey number*. Ook lopen bepaalde daders wegens gebrekkige bewijzen geen formele strafrechtelijke veroordeling door een rechter op – de zogeheten *impunity bias*. Het is onwaarschijnlijk dat het verschil tussen de werkelijkheid omtrent criminaliteit (alle feitelijk gepleegde strafbare feiten) en de kennis over diezelfde werkelijkheid omtrent criminaliteit (alle gekende gepleegde strafbare feiten) in de nabije toekomst volledig zal verdwijnen. Ook voor gekende plegers van strafbare feiten geldt deze beperking: niet al hun gepleegde strafbare feiten zullen exhaustief gekend zijn en/of steeds leiden tot een strafrechtelijke veroordeling.

Hoe dichter bij het feitelijke strafbaar gestelde gedrag gemeten kan worden, hoe meer de meting een benadering zal inhouden van de feitelijke gedragingen, zonder ooit een compleet beeld te hebben. Dit kan weergegeven worden als een trechter, waarbij bovenaan alle plegers van strafbaar gestelde gedragingen staan (de zeer moeilijk kenbare reëel gepleegde criminaliteit en de daders daarvan), gevolgd door een beeld van de plegers aan de hand van zelfrapportage door plegers van strafbaar gestelde gedragingen en, indirecter, op basis van slachtofferenquêtes (indirecter, want onderzoek bij slachtoffers geeft bias bij schattingen van aantallen daders en de feiten die ze plegen;

één dader kan vele slachtoffers hebben, één slachtoffer kan herhaaldelijk van dezelfde dader slachtoffer zijn en dat kan gemist worden in een bevraging; sommige misdrijven blijven slachtofferloos en sommige slachtoffers melden hun ervaringen niet). Pas daarna, dieper in de filter, met een toenemende mate van selectiviteit (zie ook verder in dit rapport) naargelang men verder doordringt in de strafrechtsbedeling, zijn er officiële databanken over personen en het strafbare gestelde gedrag waarvoor ze in aanraking gekomen zijn met de strafrechtsbedeling.

Tegen deze achtergrond valt het te begrijpen dat er in empirisch onderzoek naar recidive geen unieke algemeen aanvaarde operationalisering van recidive bestaat (zie Maltz, 1984; Hemmerechts & Pauwels, 2012). In de ene studie kan recidive verwijzen naar een nieuwe arrestatie, in een volgende naar een nieuwe veroordeling en in nog een andere naar een nieuwe opsluiting, ongeacht of het daarbij gaat om een schorsing of herroeping van een vorm van vervroegde invrijheidstelling waarbij de betrokkene zich niet aan opgelegde voorwaarden heeft gehouden of om een nieuwe opsluiting ten gevolge van nieuwe strafbare feiten. Kortom, het is belangrijk oog te hebben voor de *recidivemaat*, die in niet geringe mate afhangt van de databronnen bij het meten van recidive (zie verder). Ook verschillen recidivemetingen onderling wat de duur van de meting betreft. De recidive meten aan de hand van verschillen in *opvolgingsduur*, leidt al gauw tot sterke verschillen. Dat is zeer logisch, maar wordt toch gemakkelijk over het hoofd gezien. Wanneer een opvolgingsduur (vanaf een bepaald meetpunt, bijvoorbeeld vanaf een veroordeling, vanaf een invrijheidstelling,...) langer is voor één groep dan voor een andere groep waarmee vergeleken wordt, dan heeft de ene groep meer tijd 'at risk' waarbij men kan recidiveren, wat het meer waarschijnlijk maakt dat de groep met een langere opvolgingsduur een hoger recidivepercentage kent. Naast de recidivemaat en de opvolgingsperiode speelt ook de samenstelling van de *cohort*. Dit verwijst naar onderlinge verschillen tussen groepen, waarbij een cohorte die bijvoorbeeld bestaat uit iedereen die in een bepaald jaar met de politie in contact is gekomen, verschilt qua waarschijnlijk van recidive in vergelijking met een cohorte samengesteld uit personen die in een bepaald jaar veroordeeld zijn geweest. Als voor beide groepen op basis van dezelfde recidivemaat (bijvoorbeeld een (nieuwe) veroordeling) gedurende een identieke opvolgingsduur de recidive wordt nagegaan, dan is het veel waarschijnlijker dat de groep met een eerdere veroordeling een hogere recidive kent, omdat die cohorte eerder al indicaties vertoonde van ernstiger regelovertredend gedrag (zij hadden eerder al een veroordeling opgelopen, terwijl niet iedereen die in een bepaald jaar een politiecontact heeft gehad, al veroordeeld is geweest). Een recent onderzoek illustreert dit op een zeer duidelijke manier (zie tabel 1).

Tabel 1. Recidivecijfers op basis van maat, cohorte en opvolgingsduur

Maat	Cohorte	Percentages (o.b.v. opvolgingsduur)			
		1 jaar	2 jaren	3 jaren	4 jaren
Nieuwe arrestatie	Gearresteerden	28,9	39,2	44,9	48,5
	Veroordeelden	30,6	42,2	48,3	52,2
	Veroordeelden tot een gevangenisstraf	32,3	42,5	48,6	53,0
Nieuwe veroordeling	Gearresteerden	15,7	23,0	27,6	30,5
	Veroordeelden	20,4	29,4	34,7	37,8
	Veroordeelden tot een gevangenisstraf	22,6	30,6	35,5	39,2
Nieuwe veroordeling tot een gevangenisstraf	Gearresteerden	9,4	14,3	17,4	19,8
	Veroordeelden	13,4	20,2	24,1	26,9
	Veroordeelden tot een gevangenisstraf	16,7	22,5	26,6	29,8

(bron: Andersen & Skardhamar, 2017: 623; eigen vertaling)

Tabel 1 is gebaseerd op nationale cijfers uit Noorwegen. Andersen en Skardhamar lijsten niet minder dan 36 nationale recidivecijfers op. Hun cijfers tonen duidelijk verschillen aan in de recidivemaat (nieuwe arrestaties, nieuwe veroordelingen, nieuwe veroordelingen tot een gevangenisstraf), de opvolgingsduur (na 1, 2, 3 en 4 jaren) en de cohorte (gearresteerden, veroordeelden en veroordeelden tot een gevangenisstraf). Zo ligt per cohorte en per jaar van de opvolgingsduur de recidiveprevalentie lager naargelang de recidivemaat selectiever wordt: meer arrestaties dan veroordelingen, meer veroordelingen dan veroordelingen tot een nieuwe gevangenisstraf. Het is dus belangrijk om aandacht te hebben voor deze elementen, anders riskeert men appels met peren te vergelijken.

Wanneer men jurisdicties of landen met elkaar vergelijkt, is dat risico nog groter. Verschillen in de operationalisering en meting van recidive stellen grote problemen voor internationale vergelijkingen (Wartna & Nijssen, 2006; Fazel & Wolf, 2015). “International comparisons are currently not valid”, stellen de auteurs van een recente systematic review van nationale recidivecijfers uit 20 landen (Fazel & Wolf, 2015: 5). Internationaal gedeelde operationalisering ontbreken nog steeds en zouden deels kunnen tegemoet komen aan het probleem van de gemankeerde vergelijkingen (Wartna & Nijssen, 2006; Fazel & Wolf, 2015; Zara & Farrington, 2016: 18).

Daarenboven spelen verschillen in achterliggende strafbaarstellingen, uiteenlopende praktijken in de keten van de strafrechtsbedeling (van politie tot en met de uitvoering van straffen en het toezicht op personen in de samenleving), accenten in beleidsaandacht, sociaal-culturele verschillen (waarbij

in één land slachtoffers van een bepaald delict bijvoorbeeld sneller aangifte doen dan slachtoffers van dat delict in een ander land), de organisatie van de maatschappij (als geïnstitutionaliseerde veruitwendiging van de samenleving), met verschillen tussen landen waar een zeer sterke welvaartstaat aanwezig is, landen waar er geen bijstand of hulpverlening vanuit de overheid aangeboden wordt, etc.

Al deze verschillen maken dat het zeer moeilijk is om recidivecijfers overheen landen met elkaar te vergelijken. Dat zou al snel afglijden in een vorm van ‘butterfly collecting’, waarbij één element uit een geheel geplukt wordt en vervolgens veel aandacht krijgt. Denken we in dat verband maar aan het zogenaamde Scandinavische exceptionalisme, met de vermeende zeer lage recidivecijfers in Noorwegen als exponent. Die cijfers blijken uiteindelijk niet zo sterk te verschillen van beschikbare cijfers in andere landen (zie bvb. Robert, Maes & Mine, 2017: 176). Vergelijken blijft moeilijk; de voorspiegeling van minder recidive en betere re-integratie gebaseerd op één element dat uit de Noorse (of Scandinavische) context geplukt wordt (bijvoorbeeld kleine gevangenissen), zou dan wel eens op empirisch los zand gebaseerd kunnen zijn.

Kortom, nationale of nationaal representatieve recidivegegevens uit eigen land zijn te verkiezen boven cijfers uit andere landen en kunnen niet zomaar vergeleken worden met cijfers uit andere landen. Zoals een studie van het Nederlandse Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum (WODC) vermeldde (Wartna & Nijssen, 2006), bestonden er in België tot voor enkele jaren geen nationale recidivecijfers (voor een literatuuroverzicht, zie Mine, Robert & Maes, 2015a). Pas in 2012 verschenen de eerste cijfers over wederopsluiting van veroordeelden die in de periode 2003-2005 de gevangenis hadden verlaten, ook omschreven als ‘detentierecidive’ (Robert & Maes, 2012). In 2015 verschenen de eerste nationale cijfers op basis van het Centraal Strafrechtregister (Mine, Robert & Maes, 2015b). Die studies geven enkele beschrijvende gegevens, maar zijn telkens gebaseerd op een specifieke cohorte, zonder een koppeling tussen databanken.

Onderzoek naar recidive kan meerdere doelstellingen hebben (Robert, Maes & Mine, 2017: 176 ev.; Maltz, 1984; Wartna, 1999; 2009). Volgens onder meer Wartna (1999; 2009) zijn minstens vier mogelijke functies of doelen van recidiveonderzoek te onderscheiden: 1) *beschrijving* van profielen van misdrijfplegers; 2) recidive als element in *etiologisch onderzoek*; 3) recidive als onderdeel van de studie naar *criminele carrières en levenslopen*; 4) recidive als een criterium bij *effectstudies*. Die doelen van recidiveonderzoek staan overigens niet helemaal los van elkaar (Wartna, 2009: 27).

Recidiveonderzoek staat in België nog in de kinderschoenen. In deze haalbaarheidsstudie ligt het zwaartepunt bij de creatie van een recidivemonitor. Een recidivemonitor zou toelaten om tot

basiscijferreeksen te komen, waarbij statistieken over recidive op een betrouwbare en consistente manier opgemaakt worden. Een monitor kan in de eerste plaats bijdragen tot een betere beschrijving van misdrijfplegers, met nationale *base rates* qua recidive. Dergelijke basisgegevens kunnen ook als vergelijking dienen bij effectstudies (de algemene populatie van een bepaalde groep versus de groep waarop de interventie plaats vond). Deze twee argumenten zijn ook bij de Nederlandse recidivemonitor gehanteerd (Wartna, Tollenaar & Essers, 2005: 51). Daarnaast kunnen de achterliggende gegevens op basis van specifieke cohorten ook gebruikt worden bij criminele carrièreonderzoek en bij etiologische studies (bvb. waarom plegen gekende seksuele delinquenten opnieuw seksuele delicten?). Meer over hoe een recidivemonitor er kan uitzien volgt verder in dit rapport. Eerst volgt de rapportage over de technische studie van twee grote justitiële databanken die onderdeel kunnen zijn van een recidivemonitor. Door de korte termijn van deze studie en de complexiteit van deze oefening is het technische luik beperkt gebleven tot twee databanken. Dit zijn twee databanken die in eerder NICC onderzoek al gebruikt zijn. De keuze voor deze databanken is dus deels ingegeven door een basiskennis van deze databanken (een pragmatisch argument dat tijdens het korte tijdsbestek van dit onderzoek ook doorwoog), deels ook omdat deze databanken op elkaar aansluiten in de strafrechtelijke keten (te weten: wie veroordeeld wordt tot een (onvoorwaardelijke) vrijheidsstraf, zal in de databank van het gevangeniswezen geregistreerd worden).

2. Technisch luik – haalbaarheidsstudie recidivemonitor

2.1. De SIDIS data

De SIDIS zijn de administratieve gegevens van het Belgische gevangeniswezen van 1975 tot 2014. Zij werden ons bezorgd in 45 ASCII-files, i.e. “flat-text” files. We beschrijven hier hoe de administratieve SIDIS-database omgezet werd naar één dataset voor beleids- en wetenschappelijke toepassingen.

2.1.1 Beschrijving

De op dit moment gebruikte gegevens komen voornamelijk uit onderstaande files, welke voor het grootste deel aan mekaar gekoppeld kunnen worden door middel van een uniek persoonsnummer (Nr_detenu = Nr_comp) en een uniek detentienummer (Nr_detention).

2.1.1.1 alassen

Deze tabel bevat de koppeling tussen gedetineerdennummers en alassen voor deze gedetineerdennummers. Sleutelementen uit de oude alias signaletiek gegevens worden hernomen (geboortedatum, -plaats, nationaliteit (EC), geslacht (AB)).

2.1.1.2 *cdes*

Tabel met alle codes, behorende tot een codetype (Zie file cdtypes).

- AB1 (man); AB2 (vrouw)
- TS1 (primair); TS2 (recidive)
- ...

2.1.1.3 *cdtypes*

Tabel met de codetypes

- geslacht / sexe (AB)
- nationaliteit / -é (EC)
- gesproken taal / langue parlée (ED)
- wettelijke toestand / situation légale (JB)
- regime / régime (GE)
- reden van afschrijving / motif de radiation (HA)
- rechtsgebied / arrondissement judiciaire (JA)
- incidenten tijdens opsluiting / incidents en cours de détention (KA); penitentiair verlof / congé pénitentiaire (KE)
- misdrijf / délit (KF)
- vreemdelingentoestand / situation des étrangers (GG)
- straftype / types de peines (TP)
- type d'interruption de peine (TA)
- statut de peine (TS)

2.1.1.4 *detention*

Tabel met alle algemene gegevens m.b.t. de detentie (zie verder), per gedetineerde, detentie & wijziging

2.1.1.5 *detgevang*

Tabel met de bewegingen van elke gedetineerde (zoals geclassificeerd in de file type: opsluiting, vrijlating, in verlof, in uitgangsvergunning, ...). Per gedetineerde (Nr_comp) worden

opeenvolgende bewegingen geregistreerd.

2.1.1.6 motif_radiation

Tabel met de reden voor de vrijlating (HA), per gedetineerde, detentie & lijnnummer

2.1.1.7 regime

Tabel met regime types (GE) en de reden voor eventuele wijzigingen (GF), per gedetineerde, detentie & lijnnummer (= regime)

2.1.1.8 signaletieken

Tabel met persoonsgegevens, o.a. nationaliteit (EC), geboorteland (EB), gesproken taal (ED), gezinssituatie (HD), Directie Individuele Gevallen (DD), per gedetineerde. Voor Nr_detenu 992032100214 werd een niet-gematcht “-karakter op positie 45 manueel verwijderd.

2.1.1.9 situation_legale

Tabel met de wettelijke toestand (JB), per gedetineerde, detentie & lijnnummer (= wettelijke toestand)

2.1.2 Conversie naar Stata formaat

In een eerste stap worden alle files ingelezen in Stata.

- Voor elk item in cdtypes worden drie verschillende labels aangemaakt op basis van de overeenkomstige lijnen in de file cdes. Een eerste label associeert de waarde 1, met de codering uit de bron-data “AB1”. Een tweede label associeert de waarde 1 met de Nederlandstalige beschrijving vermeld in de file cdes: “man”. Het derde label associeert de waarde 1 met de Franstalige beschrijving (homme). Er worden eveneens labels aangemaakt die de bron-informatie meer aggregeren.
- Na inlezen van de data worden datums en datum-tijden omgezet naar Stata-formaat. Alfnumerieke variabelen waarmee een label overeenkomt, worden omgezet in numerieke variabelen, waarmee het label geassocieerd wordt.
- Sommige files hebben een variabele statuut, die ontbreekt of de waarde M (gewijzigde observatie) of S (verwijderde observatie) aanneemt. Observaties die statuut gelijk hebben aan S, worden altijd verwijderd. Uit de file motif_radiation worden ook observaties verwijderd met statuut gelijk aan M.

Correctie van problematische gegevens

Sommige problematische gegevens worden in deze stap gecorrigeerd. Sommige alias-nummers (Str_Det_Alias) in de file aliaassen bevatten immers alfanumerieke karakters. Wanneer de puur

numerieke karakters van zulk een alias-nummer uniek matcht met exact één Nr_detenu uit de file signaletieken, dan wordt het alias-nummer veranderd in het Nr_detenu uit de file signaletieken. Wanneer er meerdere (potentiële) matches zijn, wordt er gekeken of de beschikbare additionele gegevens toelaten om één van de (potentiële) matches te verkiezen. Zoja, dan wordt het alias-nummer veranderd in het Nr_detenu uit de file signaletieken.

2.1.3 Koppeling van de verschillende files

Als algemene regel kan gesteld worden dat files met gevangenenkenmerken tot één observatie per gevangene gereduceerd worden, files met detentiekenmerken tot één observatie per gevangene en detentie. Vervolgens worden alle files gelinkt aan de file Detention door middel van de variabele Nr_detenu (persoonskenmerken) en de variabelen Nr_detenu en Nr_detention (detentiekenmerken).

De enige uitzondering hierop is de file Detgevang, die geen variabele Nr_detenu bevat, maar voor elke gedetineerde een sequentie van gebeurtenissen (totaal #: 3642592).

Na verwijderen van dubbele records (met zelfde Regime een aanvangstijd), koppelen we de files Regime, Detention¹ en Situation_legale op basis van Nr_detenu en Nr_detention. De file Detention wordt ingelezen en alleen de laatste versie van iedere detentie werd behouden (totaal #: 744041). Problematische observaties (totaal #: 24) worden verwijderd. Sommige records hebben een immers identiek datum en uur van opsluiting en/of een missing of identiek datum en uur van vrijlating. Sommige observaties hebben een opsluitingsdatum voor de vorige vrijlatingsdatum. Na verwijdering hiervan, zijn alle combinaties van Nr_detenu en datum en uur van opsluiting uniek (totaal #: 744017) en we sorteren de dataset hierop. en Situation_legale op basis van Nr_detenu en Nr_detention. Indien het eerste regime binnen een detentie een andere tijd heeft dan de start van de detentie, stellen we het eerste gelijk aan het laatste. We koppelen het resultaat met de file Detgevang op basis van Nr_detenu en tijd van de gebeurtenis en verwijderen records zonder Nr_detention. We synchroniseren het begin van elke detentie met de beweging opsl, indien deze laatste voor het voor het begin van de eerste komt. We behouden alle bewegingen waarvan de tijd tussen de opsluitings- en vrijlatingstijd van een geldige detentie ligt. Aangezien regimeveranderingen enkel kunnen gebeuren wanneer de gevangene niet in verlof, ... is,

¹ De file Detention wordt ingelezen en alleen de laatste versie van iedere detentie werd behouden (totaal #: 744041). Problematische observaties (totaal #: 24) worden verwijderd. Sommige records hebben immers een identieke datum en uur van opsluiting en/of een missing of identieke datum en uur van vrijlating. Sommige observaties hebben een opsluitingsdatum voor de vorige vrijlatingsdatum. Na verwijdering hiervan zijn alle combinaties van Nr_detenu en datum en uur van opsluiting uniek (totaal #: 743604); we sorteren de dataset hierop.

verwijderen we alle regimeveranderingen die hieraan niet voldoen.

We berekenen voor elke detentie de duur doorgebracht in elk type van regime, en de tijd doorgebracht in elk type van detentieonderbreking (penitentiair verlof, uitgangspermissies, strafonderbreking, hospitaal, ontvluchting, \SpecialChar Idots), apart voor elk regime. Dit laat ons toe de netto tijd gespendeerd in elk type van regime te berekenen voor elke detentie.

Alle relevante informatie wordt gekopieerd naar de eerste lijn van elke detentie, en de andere lijnen worden verwijderd.

Nadien wordt de resulterende file gemerged met de files Delit, Motif_Radiation, Signaletieken.

2.1.4 Hercoderingen

Sommige categorische variabelen werden gehercodeerd, enerzijds om theoretisch consistente categorieën te verkrijgen, anderzijds om het aantal categorieën beheersbaar te houden. Een markant voorbeeld van dit laatste is de indeling van misdrijven naar type (KF), die meer dan 1200 categorieën omvat. De hercoderingstabellen zijn beschikbaar als externe excell-files.

2.2. De strafregister data

2.2.1 Beschrijving

De strafregister gegevens zijn de administratieve gegevens van het Belgische strafregister. De oudste veroordeling stamt uit 1922, de recentste uit 2018. Zij werden ons bezorgd in een 70-tal ASCII-files, i.e. “flat-text” files. Er zijn twee types files, enerzijds zijn er data-files, anderzijds zijn er coderings-files. Deze laatste beginnen alle met de letters LOV (List of Values). Zo bestaat de file LOV_SEX uit volgende lijnen.

1	M	MANNELIJK	MASCULIN
2	F	VROUWELIJK	FEMININ
3	U	ONBEKEND	INCONNU

De 5 belangrijkste data-files zullen we nu kort bespreken.

2.2.1.1 *dossier*

Deze file bevat de unieke persoons-identificatie en sociobiografische gegevens: geslacht, geboorte- en overlijdensdatum, geboorteplaats en -land.

2.2.1.2 *bulletin*

Deze file bevat gegevens betreffende de veroordelingsbulletins: veroordelingsdatum, aantal rechters, type jurisdictie

2.2.1.3 *facts*

Deze file bevat gegevens over de feiten: type, plaats en datum of duur van de delictsperiode

2.2.1.4 *punishment*

Deze file beschrijft de straffen: type en zwaarte.

2.2.1.5 *decision*

Deze file bevat geen gegevens maar linkt de veroordelingsbulletins enerzijds aan de feiten en anderzijds aan de straffen. Elk veroordelingsbulletin bevat één of meerdere beslissingen, die elk één of meerdere straffen kan omvatten gerelateerd aan één of meer feiten.

Het verband tussen deze files wordt weergegeven in het schema in de appendix.

2.2.2 Conversie naar Stata formaat

In een efanumerieke variabelen waarmee een label overeenkomt, worden omgezet in numerieke variabelen eerste stap worden alle files ingelezen in Stata.

Voor elke LOV-file worden drie verschillende labels aangemaakt. Een eerste label associeert de waarde 1, met de codering uit de bron-data “M”. Een tweede label associeert de waarde 1 met de Nederlandstalige beschrijving “mannelijk”. Het derde label associeert de waarde 1 met de Franstalige beschrijving (masculin). Er worden eveneens labels aangemaakt die de bron-informatie meer aggregeren.

Na inlezen van de data worden datums en datum-tijden omgezet naar Stata-formaat. Al, waarmee het label geassocieerd wordt.

Sommige files hebben een variabele status, die de waarden kan aannemen die vermeld zijn in de corresponderende LOV-file. De mogelijke waarden voor de file DOSSIER worden bijvoorbeeld beschreven in de file LOV_DOSSIER_STATUS. De mogelijke waarden die de verschillende STATUS variabelen kunnen aannemen en de gevolgen ervan staan beschreven in Tabel 2².

DOSSIER	BULLETIN	DECISION
1 actief	1 volledig	1 gewist
2 onvolledig	2 gewist	2 actief
3 gewist		
4 verplaatst		
5 samengevoegd		

Table 2 de verschillende statussen en hun gevolgen: wissen (rood); bijhouden (groen)

Elke file bevat drie vrije commentaar velden (Nederlands, Frans en Duits). Allereerst was er een probleem met de karaktercodering. Zo werden bijvoorbeeld de karakters ö en à veranderd in |, andere karakters in CR/LF (i.e. nieuwe lijn). Als gevolg daarvan waren sommige records te lang en/of opgesplitst over verschillende lijnen. Deze fouten werden manueel verbeterd in de bron-files. Een meer structurele oplossing is wenselijk.

2.2.3 Hercoderingen

Ongeveer 11000 feitencodes worden gehercodeerd naar 24 categorieën die kunnen onderverdeeld

² Dubbele records werden verwijderd door DOSSIER te mergen met DOSSIER_MERGING en elke DOS_NR gelijk aan een SOURCE_DOS_NR te veranderen in het overeenkomstige TARGET_DOS_NR. Zo ontstaan 9402 duplicate DOS_NRs. De meeste hiervan hebben STATUS_ID = 5 (samengevoegd) en een klein aantal heeft STATUS_ID = 3 (gewist). Deze werden dan ook verwijderd. We verifieerden of de onderliggende BULLETINS ook werden verplaatst naar de resulterende TARGET_DOS_NR (wat inderdaad het geval was). Resterende ongeldige records werden niet verwijderd omdat het niet duidelijk is of het gaat om het rechtzetten van administratieve fouten dan wel om juridische schrappingen.

worden in 4 luiken:

- Feiten die onder het strafrecht vallen
- Inbreuken op bijzondere wetten
- Europese inbreuken
- MaCH categorieën die zonder verder onderzoek van de betreffende wetteksten, niet aan een van de drie vorige luiken geattribueerd kunnen worden.

De straffen werden onderverdeeld in 9 brede categorieën.

De details van de hercoderingen staan beschreven in excel-files.

2.2.4 Koppeling en aggregatie

De gegevens worden gelinkt volgens het schema van bovenstaand schema.

De feiten worden binnen elke unieke DECISION geaggregeerd door een indicator die aangeeft of het type feit aanwezig is. De straffen worden binnen elke DECISION als volgt geaggregeerd:

- Het aantal opschortingen wordt geteld.
- Het totaal aantal straffen de totale duur en/of de totale hoogte van de boete én het aantal straffen (en duur en hoogte) *met uitstel* word geteld binnen elk van de categorieën uit de strafhercoderingen.

Deze geaggregeerde data worden gelinkt met de overeenkomstige DECISION. Binnen één BULLETIN worden alle feiten ook geaggregeerd door een indicator die aangeeft of het type feit aanwezig is. Binnen één BULLETIN worden alle straffen geaggregeerd door de DECISION-totalen binnen elke vermelde deelcategorie op te tellen.

2.3. Koppeling van beide datasets

2.3.1 Diagnose RR-Nr in Strafregister

We starten met de file DOSSIER, die alle persoonskenmerken bevat. Hij bestaat uit 3708955 records, met unieke identifier DOS_NR. We behouden enkel de variabelen RRNr (rijksregisternummer als geheel getal weggeschreven), SRRNr (rijksregisternummer als string), DOS_NR (unieke identifier), DATE_BIRTH_DAY (geboortedag), DATE_BIRTH_MONTH (geboortemaand), DATE_BIRTH_YEAR (geboortjaar), SEX_ID (gender), SURNAME (achternaam), FIRST_NAME_1 (eerste voornaam), FIRST_NAME_2 (tweede voornaam), FIRST_NAME_3 (derde voornaam), PLACE_BIRTH (geboorteplaats), PLACE_BIRTH_ID (identifier geboorteplaats), STATUUT (statuut record).

Een eerste probleem dat we opmerken is het aantal niet-uniek voorkomende rijksregisternummers die we dan ook verwijderen.

2.3.1.1 Controle rijksregisternummers

Van alle aanwezige rijksregisternummers wordt nagegaan of ze overeenkomen met de andere beschikbare gegevens. Voor 299994 records ontbreekt RRNr. Voorts zijn er RRNs met maar 10 ((totaal #: :3283), 9 ((totaal #: :210) of 8 ((totaal #: :951) cijfers. De rijksregisternummers in de strafregisterdatabank zijn immers weggeschreven als gehele getallen. Leidende nullen zijn dus weggevallen.

De rijksregisternummers hebben immers een vaste structuur, wat controle mogelijk maakt (bron: <http://www.ibz.rn.fgov.be/nl/rijksregister/faq/meer-technische-informatie-it-autogeneratie-wijzigingen/>):

- Een eerste groep van zes cijfers, gevormd door de geboortedatum in de volgorde: jaar, maand, dag. Maand en/of dag kunnen nul zijn indien de exacte geboortedatum niet bekend is. Indien de persoon niet ingeschreven is in het Rijksregister, maar er toch gegevens moeten worden bijgehouden voor de sociale zekerheid, bijvoorbeeld buitenlandse werknemers die minder dan drie maanden in België verblijven of grensarbeiders, dan wordt een bisnummer toegekend. Bij het bisnummer wordt de geboortemaand verhoogd met 20 of 40. Als bij de aanvraag het geslacht bekend is, wordt de geboortemaand verhoogd met 40, anders wordt ze verhoogd met 20. Indien de persoon vluchteling is en de geboortedatum niet gekend is, wordt de geboortemaand op 00 gezet en de geboortedag op 00 gezet.
- Een tweede groep van drie cijfers dient als herkenning van de personen die op dezelfde dag geboren zijn. Dit reeksnummer is even voor een vrouw en oneven voor een man. Het is de dagteller van de geboortes. Voor een man van 001 tot 997 en voor een vrouw van 002 tot 998.
- Een derde groep van twee cijfers is een controlegetal op basis van de 9 voorafgaande cijfers. Dat wordt berekend door het getal van negen cijfers, dat gevormd wordt door de aaneenschakeling van de geboortedatum en het reeksnummer, te delen door 97. De rest van deze deling ("modulo") wordt van 97 afgetrokken. Het aldus verkregen verschil is het controlenummer. Voor personen geboren in of na 2000 moet men een 2 voor het getal van negen cijfers zetten (i.e. er 2000000000 bij optellen) alvorens te delen door 97.

We controleren nu de rijksregisternummers of ze matchen met de geboortedatum (allemaal OK) en het geslacht van de persoon (7476 problematische records). Vervolgens wordt het controlenummer geverifieerd (1913 problematische records).

2.3.1.2 Verificatie geboorteplaatsen

De geboorteplaats wordt op mogelijke manieren weergegeven: hetzij als string ((totaal #: 1308790), hetzij door een identificatienummer ((totaal #: 2243761), waarvan de codering beschreven is in de

file LOV_CITY. Voor 26378 records zijn beide velden gecodeerd, wat een kleine controle toelaat: slechts 1 observatie vertoont een discrepantie tussen beide velden.

2.3.2 Diagnose RR-Nr in SIDIS

We starten met de file SIGNALETIEKEN, die alle persoonskenmerken bevat. Hij bestaat uit 365401 records, met unieke identifier Nr_Detenu. We behouden enkel de variabelen RRNr (rijksregisternummer als geheel getal weggeschreven), SRRNr (rijksregisternummer als string), Nr_Detenu (unieke identifier), D_Birth (geboortedatum), Sex , Naam, Voornamen, Place_Birth (geboorteplaats), naamsounds (), voornamensounds (), C_Birth (geboorteland).

Een eerste probleem dat we opmerken is het aantal niet-uniek voorkomende rijksregisternummers. een groot deel ervan zijn onmogelijke nummers en worden op missing gezet.

2.3.2.1 Splitsen veld met voornamen

De SIDIS-gegevens bevatten een veld met voornamen. Deze worden additioneel in aparte velden opgeslagen.

2.3.2.2 Verwijderen aliassen

Met behulp van de file ALIASSEN 32747 alias nummers verwijderd. In totaal blijven we zitten met 428 problematische records, vooral omdat geen enkele van de meervoudige Nr_Detenus complete duplicaten zijn.

Wanneer we dupliciteit van de identifiers kruisen met het aantal keer voorkomen van de rijksregisternummers krijgen we een volledig zicht op het aantal problematische observaties. Samengevat is de situatie de volgende: 55812 observaties (15.27%) zijn direct bruikbaar, 309387 observaties (84.76%) hebben een ontbrekende en 180 (0.05%) een meervoudig voorkomende rijksregisternummer, 428 observaties (0.12%), tenslotte, hebben een meervoudige Nr_Detenu.

2.3.3 Koppeling

2.3.3.1 Eerste koppeling op basis van RR-Nr

Een eerste koppeling op basis van het rijksregisternummer levert 52374 gematchte records op (93.84% van het aantal observaties met een rijksregisternummer in de SIDIS data).

2.3.3.2 Volgende koppelingen op basis van naam- en geboortegegevens

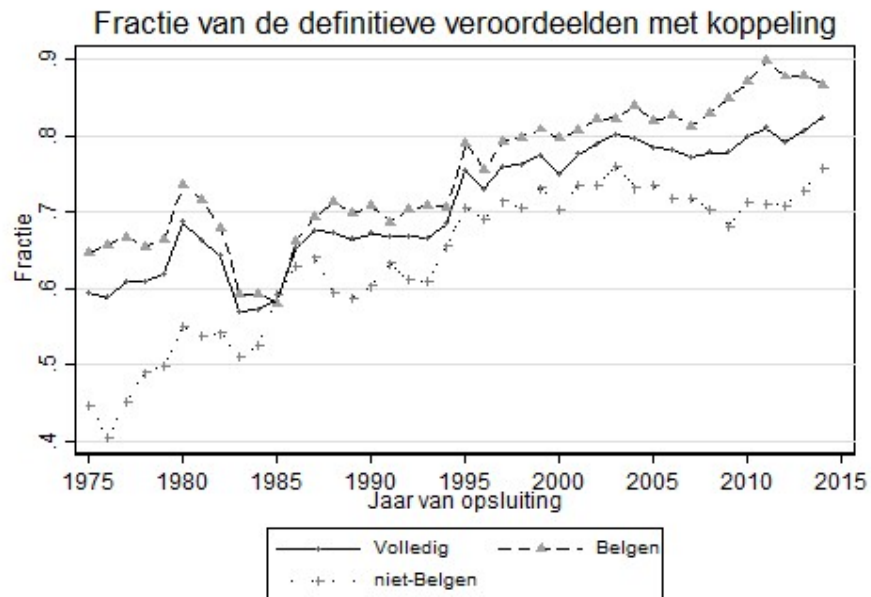
Alle volgende koppelingen gebeuren op basis van geslacht, geboortedatum, naam, voornamen en geboortestad.

Indien de koppeling op basis van deze exacte gegevens niet mogelijk blijkt, passen we op alle niet-numerieke variabelen de soundex-functie toe, waarbij de pure karakter-variabelen naam veranderd word in de soundex-code, die bestaat uit de eerste letter van het woord gevolgd door drie cijfers, die de resterende medeklinkers coderen. Hierbij krijgen gelijkaardige medeklinkers (bijvoorbeeld “p”

en “b”) dezelfde codering.

De koppeling voor een reeks variabelen gebeurt enkel voor unieke combinaties in elke dataset. Uiteindelijk levert dit 212148 gematchte records op (58.06% van het aantal observaties in de SIDIS data).

Onderstaande figuur geeft de fractie van gekoppelde definitief veroordeelden weer, per jaar van eerste definitieve veroordeling.

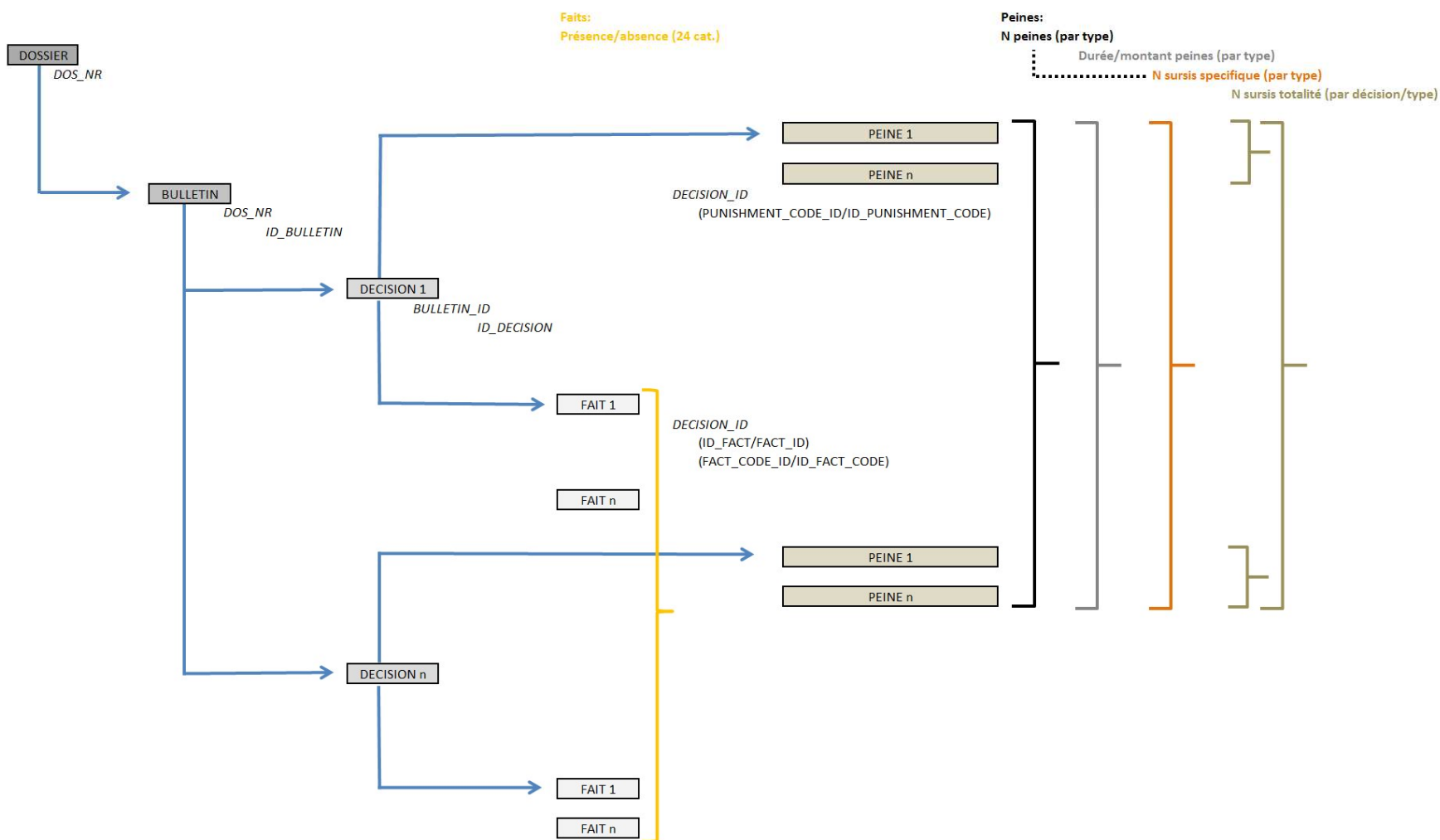
FICHIERS
DOSSIER

BULLETIN

DECISION

FACT
FACT_CODE_USE
FACT_CODE

PUNISHMENT
PUNISHMENT_CODE

3. Recidive onderzoeken: criminologische perspectieven

3.1. Inleiding

In dit deel van het rapport staan we stil bij de criminologische aandacht voor recidive. Dit valt uiteen in twee delen. Eerst zoomen we in op aandachtspunten in de context van de haalbaarheid van een recidivemonitor. Ten tweede staan we stil bij andere, complementaire pistes voor recidiveonderzoek. Een recidivemonitor is immers een instrument dat op lange termijn, voor zeer grote (nationale of nationaal representatieve) aantallen tendensen weergeeft, zonder dat daarbij veel duidelijkheid is over beleidsimpact en andere oorzaak-gevolgelementen. Het opzetten van een recidivemonitor is slechts één (weliswaar zeer belangrijke) stap in meer structureel onderzoek naar recidive, met inbegrip van o.a. experimenteel onderzoek en prospectief longitudinaal onderzoek.

3.2. Aandachtspunten bij het overwegen van een recidivemonitor

3.2.1. Bestanddelen van een recidivemonitor

Een recidivemonitor is een instrument dat de recidive op herhaalde manier in kaart brengt. Hoe een recidivemonitor er uit ziet, hangt af van de *data* die opgenomen worden, het *opzet* van de monitor en de *toegankelijkheid* van de recidivemonitor voor eventuele gebruikers.

3.2.2. Data

De noodzakelijkheidsvoorwaarden voor een recidivemonitor betreffen de data en hun structurering. Dat verklaart mee waarom in deze haalbaarheidsstudie de nadruk ligt op twee databanken (bij wijze van – in de tijd beperkte - assessment van de technische haalbaarheid), de gegevens daarin, de structuur van de gegevens en de mogelijkheid tot koppeling van de gegevens. Eerder in dit rapport komt het technische luik uitgebreid aan bod. De resultaten daarvan tonen in eerste instantie aan dat recidivecijfers op basis van het Centraal Strafrechtregister en/of op basis van SIDIS-Griffie technisch mogelijk zijn, doch dat er nog uitdagingen zijn die best verder geëxploreerd worden vooraleer tot de creatie van een recidivemonitor over te gaan. Data en hun structurering zijn cruciaal omwille van meerdere overwegingen.

Ten eerste bepalen de gegevens in een databank de *operationele definitie van recidive*. Gekoppelde gegevens in een recidivemonitor laten toe om recidive op meerdere manieren te operationaliseren, met één operationalisering per databank (bvb. een nieuw

veroordelingsbulletin op het niveau van het Centraal Strafregister, een nieuwe detentie op basis van penitentiaire gegevens, met twee recidivematen voor die personen die in beide databanken voorkomen). Te meer databanken gekoppeld worden aan een recidivemonitor, te meer operationele definities over recidive er beschikbaar zijn.

Ten tweede hangt de inhoud van de recidivemonitor af van *welke data* die in de databanken verzameld zijn. Met andere woorden, de gegevens die niet in databanken zitten, zullen ook niet in de recidivemonitor zitten. Dat klinkt zeer logisch, maar moet meteen de verwachtingen temperen, want databanken binnen de strafrechtsbedeling hebben een in hoofdzaak beheersmatige-administratieve functie binnen specifieke echelons in die strafrechtsbedeling. De wetenschappelijke finaliteit bij databanken krijgt zelden aandacht bij de conceptualisering en de praktische uitrol (het Centraal Strafregister is daar een belangrijke uitzondering op). Daardoor zullen vaak bepaalde (criminologisch relevante) gegevens ontbreken, want de registratie ervan kan buiten de administratieve gebruikersfinaliteit van een specifieke databank liggen (gevalideerde informatie over de datum van de feiten is bijvoorbeeld niet steeds aanwezig in de gegevens van het Centraal Strafregister, want het zwaartepunt van de registratie voor het Centraal Strafregister betreft de rechterlijke beslissing, niet de datum waarop de feiten plaatsvonden) of conflicteert qua bevoegdheden met andere actoren (bvb. huisvesting voorafgaand aan detentie of bij vrijlating van een gedetineerde), waardoor extra data(koppelingen) nodig zijn. Dit beperkt de scope van een recidivemonitor voor zover die exhaustief op basis van gedigitaliseerde gegevens uit de strafrechtsbedeling gebaseerd is. Dat er geen uniforme classificatie-instrumenten bestaan die personen in een bepaalde databank taxeren op meerdere relevante dimensies (zoals bijvoorbeeld gebeurt aan de hand van de Level of Service Inventory, LSI, bij gedetineerden in Canada of bepaalde staten in de V.S.A.), maakt dat de meeste gegevens in justitiële databanken administratieve informatie betreffen, zonder socio-economische of psychologische gegevens. Dit punt is ook van belang in het licht van relatieve stabiliteit van de registratie van data en van de bestaande databanken zelf (qua achterliggende codes, kenmerken/variabelen en structuur). Veranderingen in databanken en in registratiepraktijken hebben allemaal een impact op een recidivemonitor. Alleen wanneer een instantie verantwoordelijk voor de recidivemonitor op een blijvende manier toegang en steeds geactualiseerde kennis heeft over de (registraties in) betrokken databanken in een recidivemonitor, zal diezelfde instantie wijzigingen kunnen voorzien in de recidivemonitor

zelf. Wordt een recidivemonitor opgezet en kort nadien wijzigt één van de databanken op een betekenisvolle manier, dan leidt dit snel tot nieuwe uitdagingen. De wijziging van SIDIS-Griffie naar SIDIS Suite illustreert bijvoorbeeld hoe achterliggende codes, datatabellen en de structuur van de databank sterk kan wijzigen op korte termijn.

Een derde punt betreft de *kwaliteit* van data. Dit heeft te maken met de volledigheid, de betrouwbaarheid en de validiteit van deze data. Variabele per variabele dient te worden nagegaan hoe de informatie is geregistreerd, of die betrouwbaar en juist is en of de registratie volledig is. In het kader van een recidivemonitor zou een controle van de kwaliteit van data slechts subsidiair mogen zijn, bovenop controles bij en verificaties door de producenten van databanken binnen de strafrechtsbedeling. Met andere woorden: in principe dienen de data in de bestaande databanken al zeer betrouwbaar en valide te zijn vooraleer ze overwogen worden voor gebruik bij een recidivemonitor. In het geval van onvolledige registratie van variabelen kan afgewogen op basis van de graad van volledigheid of en hoe er alsnog verder van een bepaalde variabele gebruik wordt gemaakt. Een hypothetisch voorbeeld: als blijkt dat slechts in 5% van alle bulletins een datum van de feiten ontbreekt, dan loont het de moeite, mits controle van de betrouwbaarheid en validiteit van de andere 95% van de waarden binnen die variabele, om procedures op te zetten zodat de variabele alsnog gebruikt kan worden. Dat soort procedures dienen het voorwerp uit te maken van afspraken bij de ontwikkeling van een recidivemonitor. Een piste is bijvoorbeeld dat de ontbrekende waarden gebaseerd worden op een centrummaat (het rekenkundig gemiddelde of de mediaan) of op een spreidingsmaat (de interkwartielafstand, een standaarddeviatie,...). Beneden een bepaalde drempel (te bepalen op basis van een conventie bij de productie van een recidivemonitor) is het best om de variabele bij de recidivemonitor achterwege te laten.

Daarenboven is het van belang dat data op een *individueel* niveau gestructureerd kunnen worden. Per (ons gekende) databank binnen de FOD Justitie kunnen data op het niveau van de persoon gestructureerd worden. Aan die mogelijkheden voorwaarde lijkt voldaan te zijn binnen de huidige databanken.

Daarnaast is het belangrijk dat een monitor op een betekenisvolle manier kan gebruik maken van gegevens op basis van een *koppeling tussen databanken*, met een ordening van die gegevens op individueel niveau. Dit blijft verre van evident. Eén verklaring daarvoor is het ontbreken van een unieke sleutel voor elke persoon die in aanraking komt met de

strafrechtsbedeling (of, meer beperkt, met actoren binnen de FOD Justitie). Eerder is dat probleem al vaker aangekaart (zie in het bijzonder de studie van Mine & Vanneste, 2011). We kunnen op dit vlak verwijzen naar bvb. Noorwegen, waar personen een uniek nummer krijgen dat bij hun eerste contact met de strafrechtsketen wordt gegeven en dat doorheen de ganse strafrechtsbedeling gebruikt wordt, tot en met na vrijlating uit detentie (bvb Andersen & Skardhamar, 2017). Het Rijksregisternummer zou die rol kunnen spelen, maar dan blijven vragen over vreemdelingen, in het bijzonder diegenen zonder recht op verblijf. Een andere, betere optie is om een unieke identificatiesleutel te voorzien overheen de ganse strafproces, vanaf een politiecontact tot en met de uitvoering van straffen en maatregelen (er wordt in dit verband ook nagedacht over een unieke identificatiesleutel die gekoppeld wordt met een vingerafdruk, los van het Rijksregisternummer; als dit technisch los staat van of men een ‘ingezetene’ is van België dan wel of men hier een passant of illegaal verblijvende vreemdeling is, ondervangt die piste een belangrijk probleem – nog los van ethische, wettelijke en privacy-bezwaren waarop hier niet gefocust wordt). De bredere reflectie over een unieke identificatiesleutel valt grotendeels buiten het bestek van deze haalbaarheidsstudie, maar zie eerder werk van Mine & Vanneste (2011) dat volgens ons nog steeds waardevol is. Ze verwezen eerder al naar oefeningen om een identificatiesleutel te voorzien, waaronder Zwitserland en Nederland (zie Mine & Vanneste, 2011: 86-90). Ook speelt overheen verschillende databanken de uitdaging om tot een gedeelde nomenclatuur te komen, met een gelijklopende hiërarchie en gelijke codes. Dat is tot op heden niet het geval (zie hierover meer uitgebreid Mine & Vanneste, 2011).

Binnen het beperkte tijdsbestek van deze studie is gekozen voor pragmatiek qua koppeling. De haalbaarheid van het koppelen van databanken is voor een subpopulatie binnen twee databanken in dit onderzoek nagegaan (SIDIS-Griffie en het Centraal Strafregister). Uit de resultaten blijkt dat voor personen die het gemakkelijkst moeten kunnen gevonden worden in de twee databanken en waarvoor een koppeling het meest mogelijk zou moeten zijn, het matchen tot op grote hoogte lukt (zie het technische luik van dit onderzoek). Twee grote kanttekeningen kunnen daarbij geplaatst worden. Ten eerste hangt de mogelijkheid van matching ook af van de databanken (qua inhoud en structuur). Vooralsnog is het niet mogelijk om op basis van SIDIS Suite te matchen, aangezien er binnen DG EPI nog operationele problemen zijn met het exploiteren van de gegevens uit deze nieuwe databank. Technische

uitdagingen dienen eerst te worden opgelost of verder uitgeklaard vooraleer de gegevens een koppeling toelaten met andere databanken. Er is voor het matchen tijdens deze korte studie gewerkt met SIDIS-Griffie. Bij het opzetten van een monitor zouden dergelijke problemen moeten opgelost zijn, zodat met de meeste recente gegevens kan gewerkt worden, dus op basis van SIDIS Suite. Ten tweede is een 100% match (definitief veroordeelden in SIDIS-Griffie – Centraal Strafregister) na meerdere pogingen niet mogelijk, zelfs niet voor diegenen die het meest waarschijnlijk zouden gematcht moeten kunnen worden. Voor niet-Belgen ligt de match op iets meer dan 75%. Voor een recidivemonitor is het belangrijk dat bepaald wordt welke data in de monitor komen (bvb. alleen op basis van Belgen? Of ook bvb met informatie over niet-Belgen? Eventueel enkel vreemdelingen met verblijfsrecht, of ook vreemdelingen zonder verblijfsrecht?) en hoe dat gebeurt (bvb. enkel op basis van gegevens die gematcht kunnen worden, eventueel met vermelding van betrouwbaarheidsintervallen en standaardfouten? Enkel op basis van de gegevens met een match, zonder veralgemening naar de niet-gematchte data? Deze beslissingen horen bij de opmaak van een monitor). Verder onderzoek dient in dit verband ook na te gaan of het mogelijk is het een link te leggen met identificatiesleutels die bij de Dienst Vreemdelingenzaken aanwezig zijn, om zo voor niet-Belgen de match te verhogen.

Wat de data betreffen, kan op dit ogenblik dus gesteld worden dat de mogelijksvoorwaarden voor een recidivemonitor nog niet 100% aanwezig zijn, tenzij op basis van aparte databanken gewerkt wordt. Bijkomend onderzoek is nodig om na te gaan of bijvoorbeeld data op het niveau van de parketten wel kan gekoppeld worden aan het Centraal Strafregister en of gelijkaardige vaststellingen gelden voor SIDIS Suite dan wat op basis van SIDIS-Griffie kan besloten worden.

3.2.3. Opzet

3.2.3.1. Inleiding

Wat het opzet van de monitor betreft, kunnen meerdere elementen onderscheiden worden: de representativiteit (binnen België), de recidivemaat, de opvolgingsperiode en de aard van de cohorte(s). We gaan hierna in op elk van deze elementen en geven telkens enkele mogelijkheden waarover stakeholders bij de opmaak van een recidivemonitor dienen te reflecteren.

3.2.3.2. De representativiteit van een recidivemonitor

Voor zover dat technisch haalbaar is, dient een recidivemonitor als doel te hebben om nationale of nationaal representatieve cijfers te genereren. Het voordeel is tot op heden dat er binnen de federale overheid (FOD Justitie, Federale Politie) gedigitaliseerde nationale gegevensbanken zijn.

Een recidivemonitor kan qua structuur *gelaagd* zijn, waarbij op het *basisniveau* per gegevensdatabank exhaustieve overzichtscijfers opgemaakt worden en, middels *koppeling* op persoonsniveau van de betrokken personen of rechtspersonen overheen databanken, voor zover dat mogelijk is ook exhaustieve overzichtscijfers samengesteld worden voor subgroepen die zich in beide databanken bevinden.

Dat niet steeds iedere (rechts)persoon terug te vinden is in elke databank, ligt voor de hand, aangezien databanken van verschillende instanties binnen de strafrechtsketen betrekking hebben op een andere fase van de strafrechtsbedeling. De strafrechtsbedeling kan immers gezien worden als een grote filter, vanaf de politie tot en met het gevangeniswezen of toezicht na detentie. Naargelang men verder in de filter doordringt, zullen de aantallen personen afnemen. Dat hangt samen met selectieprocessen binnen diezelfde strafrechtsketen (niet iedereen die het voorwerp uitmaakt van een proces-verbaal bij de politie, zal vervolgd worden, veroordeeld worden, in de gevangenis belanden of uit de gevangenis vrijkomen onder voorwaarden). De selectiviteit van de strafrechtsbedeling maakt dus dat nationale cohorten kleiner worden naargelang men verder in de filter doordringt.

Dit komt op meerdere manieren terug in het technische luik van deze haalbaarheidsstudie, waarbij de focus ligt op een koppeling tussen de (vroegere) penitentiaire gegevensdatabank SIDIS-Griffie en het Centraal Strafregister. Het Centraal Strafregister omvat alle (rechts)personen die het voorwerp uitmaakten van een rechterlijke beslissing (veroordeling, maatregel, opschorting van de beslissing). SIDIS-Griffie omvat alle personen die het voorwerp uitmaakten van een detentie. Beschrijvingen van elke databank apart zijn dus exhaustief, ze bevatten de nationale gegevens. Van zodra deze databanken gekoppeld worden, zal er uitval van data zijn. Niet iedereen in het Centraal Strafregister zal een registratie in SIDIS-Griffie hebben. Andersom zullen sommigen een registratie in SIDIS-Griffie hebben, maar geen registratie in het Centraal Strafregister, want na een eerdere voorlopige hechtenis is het

mogelijk dat de persoon onschuldig is bevonden en dus heeft de persoon geen registratie in het Centraal Strafreger (althans toch niet gelinkt aan de feiten die tot de voorlopige hechtenis aanleiding gaven). Andersom zullen alle personen die als definitief veroordeelde in SIDIS-Griffie geregistreerd zijn, ook in het Centraal Strafreger geregistreerd staan, hetzij met een veroordeling in België, hetzij op basis van een veroordeling uitgesproken in een ander land.

De representativiteit van een recidivemonitor hangt ook samen met informatie over personen en hun verblijfsplaats. Voor Belgen en vreemdelingen met verblijfsrecht die emigreren, kan theoretisch wel achterhaald worden (mits verificaties bij de Kruispuntbank Sociale Zekerheid en, voor vreemdelingen met verblijfsrecht, bij de Dienst Vreemdelingenzaken) of men nog in het land verblijft, vanaf wanneer men het land heeft verlaten en/of de persoon in kwestie nog in leven is. Dat laatste is een element dat in principe voor personen met verblijfsrecht in het Centraal Strafreger zit en ook via andere databanken kan geverifieerd worden.

Voor personen die geen verblijfsrecht hebben in België, is het minder voor de hand liggend om recidivecijfers op te maken, aangezien er geen duidelijkheid is over het aantal personen dat deel uitmaakt van deze groep en over de tijd dat zij verder in België verblijven. Met name de 'time at risk' is een element van onzekerheid en onduidelijkheid: als iemand het land uitgezet wordt, dan zou er in principe geen recidive in België kunnen zijn. Voor zover er geen automatische internationale gegevensuitwisseling is of zolang er geen exhaustief consistent en regelmatig geactualiseerd Europees Strafreger bestaat, is het voor de groep vreemdelingen zonder verblijfsrecht dus minder evident om uitspraken te doen over representatieve gegevens omtrent recidive. In het geval deze personen zijn komen te overlijden in een ander land, dan blijft die informatie ook mogelijks ongekend, terwijl dergelijke gegevens nodig zijn indien men nationale of nationaal representatieve gegevens wenst op te stellen over recidive. Voor deze categorie personen is het dus van belang om te reflecteren over de haalbaarheid van het monitoren van recidive en, ruimer, over manieren waarop uitspraken over recidive betreffende deze groep kunnen worden gedaan.

3.2.3.3. De recidivemaat in een monitor

Er bestaan meerdere dimensies van het recidiveconcept. Wartna onderscheidt vier 'eigen dimensies' van recidive, namelijk de prevalentie, de frequentie, de snelheid en de recidive-

ernst (Wartna, 2009: 53 e.v.). De meest gebruikte dimensie is de *recidiveprevalentie*, doorgaans uitgedrukt in een proportie of percentage. Met andere woorden, hoeveel procent van alle personen recidiveert? De *recidivefrequentie* heeft betrekking op het aantal keren dat iemand opnieuw in de fout is gegaan (en de juiste operationalisering daaromtrent hangt samen met de beschikbare data en de daarmee gelieerde definitie van recidive). De *recidivesnelheid* verwijst dan weer naar de periode die is verlopen tussen een indexgebeurtenis (bvb. de vorige veroordeling, een vrijlating uit detentie,...) en een nieuwe gebeurtenis van dezelfde aard (een nieuwe veroordeling, een nieuwe opsluiting,...). De *ernst* van de recidive verwijst naar een objectiveerbaar gegeven in termen van de zwaarte van een nieuw event na de indexgebeurtenis. Dat kan de aard van de feiten zelf zijn of de reactie daarop (type straf, zwaarte van de straf: een zeer hoge geldboete, een lange werkstraf, een lange vrijheidsstraf). De ernst vastleggen is niet eenvoudig; eerder boog Wartna zich hier ook al over (2009: 56-57). De eenvoudigste manier betreft een indeling op basis van strafrechtsartikelen of, alternatief dan wel complementair, op basis van de opgelegde strafmaat. Wie 15 jaar opsluiting krijgt, zal ernstigere feiten gepleegd hebben dan iemand die een geldboete van 50 euro opgelegd krijgt. Wartna vermeldt ook de mogelijkheid van ‘ernstscores’, waarbij informatie over meerdere componenten per delict (bvb. strafmaat, maximumstraf voor het betreffende delict, verzachtende en verzwarende factoren, schade en letsel die zijn toegebracht) wordt berekend, maar hierover bestaat amper gevalideerde complete informatie in digitale databanken (voor Nederland, zie hierover Wartna, 2009: 56-57). Recent wordt ook vaker gedacht aan ‘harm’ (schade) als overweging bij de ernst van delicten³. Of en hoe dit best in de Belgische context opgenomen wordt in een recidivemonitor, dient nader onderzocht te worden, met bijzondere aandacht voor goede indicatoren voor ‘ernst’ en/of ‘schade’ in bestaande data(banken).

De courant gebruikte indicatoren – prevalentie, frequentie, snelheid en ernst - kunnen in een recidivemonitor per niveau (dus per databank) en overheen niveaus (dus per koppeling van databanken) berekend worden. Alleszins moet duidelijk zijn dat de recidivemaat samenhangt

³ Eén voorbeeld dat voor de Engelse situatie is geoperationaliseerd, betreft de *Cambridge Crime Harm Index* (zie Sherman, Neyroud & Neyroud, 2016). Dit is echter sterk gebaseerd op strafbaarstellingen (dagen gevangenisstraf), maar bevat enkele interessante pistes, zonder dat het voor de Belgische situatie momenteel al antwoord biedt op de vraag naar ‘ernst’ (of schade) als dimensie van recidive. Het werk van de Leuvense professor Letizia Paoli vormt in dit verband ook een zeer interessante piste (o.a. Greenfield & Paoli, 2017) om de ‘ernst’ van delicten te capteren (o.a. Paoli, 2019; Greenfield & Paoli, 2017).

met de te gebruiken databank (want die geeft een bepaald 'niveau' weer in de filter van de strafrechtsbedeling, wat implicaties heeft voor de definitie van recidive).

Bijkomende parameters of dimensies kunnen gebaseerd worden op inzichten uit *criminele carrièreonderzoek*. Dat is in het bijzonder interessant voor gegevens die zo dicht mogelijk bij het feitelijke delinquent gedrag liggen voor personen die in de strafrechtelijke keten gekend zijn. Voor deze haalbaarheidsstudie betreft het dan in eerste instantie informatie over de rechterlijke beslissingen (aangezien die meer een afspiegeling vormen van het delinquent gedrag dan opsluiting in detentie, zelfs al valt er veel te bemerken op het gebruik van de rechterlijke beslissingen als databron voor een criminele carrière). Zo zouden indicatoren kunnen opgemaakt worden die een zicht geven op de leeftijd waarop men een eerste rechterlijke beslissing heeft ontvangen (de *aanvang* van de criminele carrière – *onset*), de leeftijd waarop men de laatste rechterlijke beslissing ontving (de *beëindiging* van de criminele carrière – *termination*), de *duur* (het verschil tussen beide momenten), de *frequentie* (alle rechterlijke beslissingen waar de persoon het voorwerp van uitmaakte) en de *crime mix* (hoe gevarieerd zijn de feiten die aan de basis liggen van de rechterlijke beslissingen waarvan de betreffende persoon het voorwerp uitmaakt, bij voorkeur op basis van een vooraf vastgelegde classificatie van alle mogelijke types feiten in een limitatieve lijst). In onderzoek samen met Nederlandse collega's is in dat verband gebruik gemaakt van een lijst van 8 grote misdrijfcategorieën die door het Centraal Bureau voor de Statistiek in Nederland gehanteerd wordt (geweld, eigendomsdelict met geweld, eigendomsdelict zonder geweld, seksueel delict, drugs, verkeer, openbare orde (o.a. vandalisme,...), restgroep, zie Robert et al., 2018: 526). Dat laatste laat dan onder meer toe om de mate van specialisatie bij gekende delinquenten in kaart te brengen (bvb. plegen eigendomsdelinquenten steeds opnieuw eigendomsdelicten? Zijn seksuele delinquenten gespecialiseerd in seksuele delicten, of maken hun seksuele delicten deel uit van een scala aan delinquente activiteiten? En binnen die groep eveneens, op basis van meer specifieke categorieën: specialiseren seksuele delinquenten in één bepaald type delict, bvb. verkrachting? Plegen inbrekers voornamelijk inbraken of ook andere vormen van eigendomsdelicten? Etc.). Deze parameters verschillen van de dimensies bij recidive, aangezien daar minder wordt gefocust op de totale criminele geschiedenis, maar eerder vertrokken wordt van één specifiek punt (een indexgebeurtenis, zij het een invrijheidstelling, een veroordeling,...). Toch is het bij de opzet van een recidivemonitor niet ondenkbaar dat er

ook aandacht wordt besteed aan parameters van een criminele carrière, al dan niet in combinatie met elkaar. We komen hier verder op terug.

3.2.3.4. *Opvolgingsperiode*

Bij de installatie van een recidivemonitor is het belangrijk om te bepalen hoe lang de opvolgingsduur voor recidive zal zijn. Dit hangt sterk samen met de gegevens die beschikbaar zijn en met het type informatie dat men wenst te bekomen op basis van een recidivemonitor. Als een recidivemonitor bedoeld is om feedback te verschaffen over de impact van strafrechtelijke interventies (breed te begrijpen als elke vorm van ingrijpen door actoren binnen de strafrechtsbedeling, met acties eigen aan het niveau van de organisatie waarbinnen ze optreden, zoals bijvoorbeeld de straftoemeting door rechters), dan is het voldoende om een opvolgingsperiode van drie à vijf jaar te voorzien, met bijzondere aandacht voor de onmiddellijke periode na de interventie zelf. Zo dient bij de operationele uitrol bepaald te worden wat de tijdseenheid is, maar idealiter worden in dit verband meerdere opties mogelijk gemaakt, waaronder een tijdsverloop in aantal dagen, weken, maanden en jaren. Een langere periode laat veel ruimte voor invloeden die niets te maken hebben met de interventie (een nieuwe partner, andere, meer stabiele huisvesting, betekenisvol werk, kinderen,...) en is in het licht van de evaluatie van strafrechtelijke interventies minder zinvol.

Anderzijds is het vanuit het oogpunt van de studie van criminele carrières wél zinvol om ook aandacht te hebben voor opvolgingsduren overheen een langere tijdsperiode (bvb. 10 of 20 jaren). Criminele carrières kennen meerdere mogelijke verlopen of trajecten, met vaak de-escalatie en/of onderbrekingen in het delinquent gedrag. Die onderbrekingen kunnen onderdeel of voorbode zijn van *desistance*, van het proces waarbij de criminele carrière beëindigd wordt, maar kunnen ook tijdelijk zijn (in dat geval wordt over *intermittency* gesproken), waarna de persoon terug delinquent gedrag begint te vertonen. Een zicht op de recidive op de lange termijn sluit daarbij aan. Het verzamelen van recidivegegevens overheen 10 jaar of zelfs meerdere decennia kan in dat verband wel interessant zijn, doch met boven geformuleerde kanttekening en, ter remediëring daarvan, met bijhorende aandacht voor eventuele dynamische kenmerken (zoals huisvesting, tewerkstelling, ...) voor zover dat mogelijk is.

3.2.3.5. Cohorten

Welke personen in de recidivemonitor komen, zal sterk afhangen van de databanken die daarin opgenomen worden. Lidmaatschap van een cohorte is bepaald op basis van de registratie van een *indexgebeurtenis* in een bepaalde databank. Cohorten kunnen op basis van *kalenderjaren* weergegeven worden. Afhankelijk van de databank dient ook een onderscheid te worden gemaakt tussen natuurlijke personen en rechtspersonen. Dat speelt met name bij het Centraal Strafrechtregister; rechtspersonen kunnen als aparte cohorte opgenomen worden, met cijfers over de recidive. Toch ligt het zwaartepunt van een recidivemonitor op natuurlijke personen, want zij vormen de focus van de strafrechtelijke interventies.

Alle personen die in één bepaald jaar het voorwerp uitmaken van een rechterlijke beslissing die in het Centraal Strafrechtregister is opgenomen, zouden één cohorte kunnen vormen; alle personen van het jaar daarna een tweede, die van het jaar daarna een derde, etc. Dat laat toe om de prevalentiecijfers te vergelijken overheen nationale cohorten, zodanig dat meerdere prevalentiecijfers op langere termijn een duidelijke tendens weergeven (centrummaten en spreidingsmaten van de *base rates*). De verschillen tussen cohorten worden ook wel eens als cohorteffecten aangeduid; verschillende cohorten kunnen een verschil in bijvoorbeeld recidiveprevalentie hebben (wegens achterliggende verschillen in het cohorte zelf en/of door wijzigingen in praktijken in de strafrechtsbedeling). Voor data over detentie zou een cohorte idealiter bestaan uit alle personen die in een bepaald jaar de gevangenis verlaten hebben, een volgend cohorte bestaat vervolgens uit personen van het daarop volgend jaar, etc.

Cohorten kunnen ook worden verfijnd op basis van bijkomende kenmerken (van de personen of van relevante aspecten geregistreerd in de databank). Zo kunnen mannen met vrouwen worden vergeleken (*geslacht*), kunnen cohorten ook op basis van *leeftijd* (bij een veroordelingsbulletin of bij de invrijheidstelling vanuit de gevangenis; dat kan aan de hand van een indeling in groepen: bijvoorbeeld alle personen jonger dan 20, personen ouder dan 65 jaar, ...), op basis van *nationaliteit* (of groepering van nationaliteiten), al dan niet in samenhang met *verblijfsrecht*, op basis van de aard van de *straf* (bvb. alle personen met een gevangenisstraf versus alle personen met een werkstraf), op basis van de aard van de *feiten* (bvb. seksuele delinquenten versus eigendomsdelinquenten, of specifieker, personen veroordeeld wegens verkrachting van een meerderjarige versus personen veroordeeld wegens verkrachting van een minderjarige), op basis van *antecedenten* (hetzij specifiek

samengesteld, hetzij gebaseerd op gegroepeerde gegevens, bvb. alle personen die voor het eerst een veroordelingsbulletin krijgen, personen met één voorgaand bulletin, personen met meer dan 5 voorgaande bulletins, etc.). Deze kenmerken kunnen gekruist worden, wat de cohorten nog specifieker maakt. Dat laat bijvoorbeeld toe om mannelijke personen van hoogstens 20 jaar, met één vroeger veroordelingsbulletin (al dan niet wegens gelijkaardige feiten), bij de indexveroordeling veroordeeld tot een gevangenisstraf van meer dan 10 jaar wegens verkrachting van een minderjarige, te vergelijken met primair veroordeelden van dezelfde leeftijdscategorie, met gelijkaardige feiten en een gelijkaardige straf.

3.2.3. Toegankelijkheid van de gegevens van de recidivemonitor

Hoe de gegevens van een recidivemonitor er kunnen uit zien, hangt samen met alle boven vermelde elementen qua data en opzet. De manier waarop de FOD Justitie toegang wil geven aan gebruikers van cijfers over recidive, valt buiten het bestek van deze bijdrage. Wel kan op dat vlak verwezen worden naar meerdere opties, gaande van een jaarlijkse publicatie die publiek gemaakt wordt (analoog aan de activiteitenverslagen die jaarlijks verschijnen binnen organisaties), overheen een online applicatie die enkel binnen de FOD Justitie door gebruikers toegankelijk is, tot en met een publiek toegankelijke applicatie met een zeer laagdrempelige user interface, waarop bezoekers categorieën kunnen selecteren en met een muisklik cijfers gegenereerd worden. De beslissing over hoe een recidivemonitor en de resultaten toegankelijk moeten zijn, dient verder het voorwerp uit te maken van overleg en reflectie.

Eén belangrijke bemerking in dat verband is de potentie dat de achterliggende datatabellen van een recidivemonitor beschikbaar kunnen gemaakt worden voor wetenschappers, zodat zij op basis van geanonimiseerde gegevens gemakkelijk kunnen beschikken over basisdata voor verder onderzoek en bijkomende analyses. Hoe meer data op deze manier beschikbaar komen voor onderzoek, hoe meer onderzoekers zich ook hiermee zullen bezighouden, wat tot een *win win* situatie voor de FOD Justitie en voor wetenschappelijk onderzoek kan leiden.

3.3. Naar een onderzoeksceel recidive

Nationale recidivecijfers geven op landelijk vlak een beeld van de effectiviteit van de strafrechtsbedeling. Eén beperking van dergelijke cijfers is dat er geen causale verbanden gelegd kunnen worden. Het blijft aan de hand van basiscijfers onmogelijk om te zeggen of een bepaalde interventie of ingreep een effect heeft op herhaald strafbaar gedrag (of minstens

toch op de vaststelling daarvan). Kortom, met een recidivemonitor maakt de strafrechtsbedeling een stap voorwaarts, maar een monitor moet aangevuld worden met specifieke studies naar recidive, criminele carrières en levenslopen. Dit vraagt structurele lange-termijnaandacht van onderzoekers, in samenwerking met partners in de strafrechtsbedeling. Daarbij kunnen meerdere pisten voor onderzoek onderscheiden worden, met verschillen in tijdsduur, gaande van onderzoeken die een jaar vergen tot prospectieve longitudinale studies.

Bij de pistes die een meerwaarde bieden voor de wetenschappelijke onderbouw van en feedback over de strafrechtsbedeling kunnen onder meer de volgende onderscheiden worden:

-Quasi-experimenteel onderzoek: op basis van achterliggende data(tabellen) die aan de basis van de recidivemonitor liggen, kunnen quasi-experimentele onderzoeken worden uitgevoerd over de impact van maatregelen. Daarbij wordt dan gestreefd naar het identificeren van het causale effect van dergelijke maatregelen, met vaak een a posteriori statistische check van verschillen tussen groepen. Bijvoorbeeld: leidt de automatische voorlopige invrijheidstelling in vergelijking met de discretionaire invrijheidstelling tot meer recidive (of wederopsluiting)?

-Simulatiestudies: aan de hand van bestaande data (al of niet uit de recidivemonitor) kunnen simulaties berekend worden voor de uitrol van nieuwe, flankerende of analoge maatregelen of interventies. Een voorbeeld: op basis van de besluitvorming van de Strafvueroeringsrechtbanken, met bijzondere aandacht voor de toekenning (of niet) van de voorwaardelijke invrijheidstelling of van de voorlopige invrijheidstelling met het oog op uitzetting of overlevering, kan een simulatie gemaakt worden voor de besluitvorming op basis van de strafvuoeringsrechter. Zo zou kunnen gesimuleerd worden hoeveel langer veroordeelden tot een kortere vrijheidsstraf in de gevangenis verblijven aan de hand van de overschrijding van de toelaatbaarheidsdatums voor VI/VLV bij de langer gestraften, of hoeveel extra cellen daardoor nodig zijn.

-Experimenteel onderzoek: het invoeren van nieuwe interventies en het evalueren van bestaande in de brede betekenis gaat idealiter gepaard met een grondige studie van de gewenste en ongewenste effecten van die interventies. Wetenschappelijk gezien komt het er dan op aan om de causale relatie tussen de in te voeren interventie en het gewenste effect zo

betrouwbaar en valide als mogelijk na te gaan. Experimenteel onderzoek is op dat vlak de meest geschikte manier (zie de Maryland Scientific Scale of Methods, die experimenteel onderzoek als het hoogste niveau rangschikt, Sherman et al., 1997). Onderzoek heeft al meermaals aangetoond dat zelfs de betere quasi-experimentele technieken vaak andere resultaten vertonen dan wat uit experimenteel onderzoek komt, onder meer omwille van niet-gecapteerde bias bij quasi-experimenteel onderzoek. Een voorbeeld: quasi-experimenteel onderzoek dat de vergelijking maakt tussen de gevangenisstraf en alternatieve maatregelen wijst op minder recidive bij alternatieve maatregelen (zoals o.a. voor België, elektronisch toezicht in vergelijking met 'reguliere' detentie, zie Blokland et al., 2015). Als dit wordt nagegaan op basis van experimenteel onderzoek, dat verdwijnt het verschil tussen de recidive na een gevangenisstraf en na een alternatieve maatregel, zo valt te lezen uit een overzichtsstudie van Villettaz en collega's (2015). Dat verschil is te verklaren door de selectiebias in quasi-experimentele designs, terwijl dat bij experimentele designs minder of niet het geval is (deel uitmaken van de experimentele of controlegroepen gebeurt idealiter op basis van gerandomiseerde toewijzing). Experimenteel onderzoek is methodologisch gezien niet vrij van kritieken. Eén lijn van kritiek volgt uit de soms beperkte externe validiteit (generaliseerbaarheid buiten de deelnemers en/of settings of situaties buiten het experiment). Sommigen pleiten dan ook voor wat omschreven wordt als 'realist evaluation' (zie Pawson & Tilley, 1997), waarbij de samenhang tussen *context-mechanism-outcome* (CMO) als alternatief naar voor geschoven worden; hun punt is dat experimenten wel kunnen zeggen of een interventie al dan niet werkt, maar niet waarom dat zo is. Die 'black box' willen zij optrekken en de achterliggende mechanismen willen ze op basis van hun CMO benadering in kaart brengen, om zo te begrijpen waarom wat voor welke groep personen werkt. Anderen integreren het beste van beide benaderingen in hun onderzoek: aandacht voor de externe validiteit (situaties, settings) en aandacht voor de positieve elementen van experimenteel onderzoek (een mooi voorbeeld komt van van der Knaap et al., 2008).

-Prospectief longitudinaal onderzoek: naast experimenteel onderzoek biedt ook prospectief longitudinaal onderzoek een meerwaarde bij de studie van delinquent gedrag, het ontstaan en het verloop ervan, de invloed van contacten met de strafrechtsbedeling en de beëindiging van delinquent gedrag. Daarbij wordt een specifieke groep overheen een zeer lange periode opgevolgd (bijvoorbeeld een groep jongeren waarvan een deel al contacten heeft gehad met

de strafrechtsbedeling, ex-gedetineerden, seksuele delinquenten,...). Ook biedt dergelijk onderzoek de mogelijkheid om bij de onderzoeksobjecten na te gaan op basis van zelfrapportage of zij delinquent gedrag gepleegd hebben dat niet gecapteerd is door de strafrechtsbedeling, naast de officieel gekende delinquentie die wel in de strafrechtsbedeling is terecht gekomen, met al dan niet een veroordeling tot gevolg (een internationaal gekend voorbeeld is dat van de Cambridge Study in Delinquent Development, CSDD, zie o.a. Farrington et al., 2013). De informatie die uit dergelijke studies komt, is rijker (want ook met kwalitatieve gegevens die herhaald verzameld worden) en beter (want corrigerend voor het *dark* en *grey number* en voor de *impunity bias*), waardoor prospectief onderzoek meer de werkelijkheid benadert dan onderzoek op basis van officiële databanken.

-*Syntheses van onderzoek (systematic reviews, meta-analyses)*: naast eigen empirische studies is het bij de voorbereiding van nieuw beleid of bij de evaluatie van bestaand beleid van belang om meer aandacht te besteden aan de internationale kennisbasis. Het bundelen van bestaand onderzoek biedt vaak een eerste zeer interessante samenvatting. Dat kan aan de hand van systematische literatuurstudies over bestaand empirisch onderzoek, waarbij uiteindelijk nagegaan kan worden of overheen de bestaande studies een bepaald beleid of een bepaalde interventie effectief blijkt.

4. Le fonctionnement du Projet récidive

Le « projet récidive » dont la mise en route est envisagée devrait donc comprendre deux volets: un « moniteur de la récidive » fournissant de manière cyclique des chiffres actualisés et une « cellule récidive » menant des recherches dépassant le cadre du suivi des indicateurs.

Ces deux sections du projet doivent être dotées d'instruments de gouvernance permettant de gérer l'interface entre les destinataires des recherches au sein de la justice et les équipes assurant la gestion du projet au quotidien. Il est à cet égard essentiel de garder à l'esprit que le projet récidive doit être pensé sur le (très) long terme si l'on veut qu'il ait un impact quelconque sur le fonctionnement de la justice.

4.1. Le recidivemonitor/moniteur de la récidive (RMR)

Le moniteur de la récidive proprement dit doit être un outil de mise à disposition de chiffres automatique ou semi-automatique. Il doit réunir, sous la forme d'un tableau de bord, un ensemble d'indicateurs actualisés périodiquement. Ceux-ci seront issus de l'exploitation et du

croisement de bases de données. Dans un premier temps, les bases de données du casier judiciaire et de la DGEPI sont concernées. C'est la faisabilité de ce matching-là qui a fait l'objet de la présente étude.

Dans ce cadre, la mission assumée par l'INCC doit être le pilotage de sa conception, aux niveaux criminologique et statistique. L'aspect informatique (hébergement, choix des solutions techniques, suivi du fonctionnement, mise à disposition du service) doit être pris en charge par un service ICT à désigner ou à constituer.

La mission des scientifiques de la cellule récidive doit également être d'étudier la faisabilité de l'adjonction de nouvelles bases de données au RMR, de promouvoir l'exploitation scientifique des bases de données de la Justice, de recommander la création de nouveaux champs d'enregistrement dans les différentes bases de données exploitées ou de communiquer des observations relatives à la qualité de l'enregistrement. Une fois les conditions de faisabilité déterminées, il reviendra au service ICT désigné de réaliser l'intégration proprement dite.

La détermination des bases de données ultérieures, des indicateurs retenus et de la forme concrète de leur mise à disposition doit être effectuée par le comité d'accompagnement (v. ci-dessous), au terme d'une discussion portant sur les besoins en termes de *business intelligence*, sur la pertinence scientifique des indicateurs retenus et sur la faisabilité technique du projet.

Des bases de données mises en relation, pourront être tirées des extractions (codées ou idéalement anonymisées, ce qui n'est pas possible en l'état actuel des bases de données), au-delà des indicateurs intégrés au RMR, à des fins de recherches, au sein de l'INCC ou d'autres organismes. La réalisation des extractions est aussi de la responsabilité du service ICT qui gère le RMR.

4.2. La cellule récidive

Une cellule récidive est créée en même temps que le moniteur, au sein de la direction opérationnelle criminologie de l'INCC. L'arrêté royal fixant les missions de l'INCC ajoute aux domaines de recherche permanents celui des « études du phénomène de récidive et des carrières criminelles ». La cellule est exclusivement chargée de réaliser ce type d'études, non

seulement sur la base des chiffres du RMR, mais également en recourant à d'autres méthodologies de recherche.

L'ensemble de ces recherches fait l'objet de publications, lesquelles sont rendues disponibles, soit via des publications scientifiques (monographies, chapitres de livres, articles, etc.), soit via des rapports mis gratuitement à la disposition du grand public sur le site de l'INCC ou sur d'autres supports en *open access*.

Les recherches sont réalisées sur la base de projets avalisés par le comité d'accompagnement, selon des cycles de 1 à 4 ans. En fonction de l'ampleur des recherches programmées et du personnel disponible, plusieurs projets pourront éventuellement être menés de front.

4.3. Le comité d'accompagnement

Le comité d'accompagnement est un organe rassemblant les représentants des instances du SPF Justice et du cabinet de la Justice, les gestionnaires de la base de données et l'INCC.

Il comprend:

- 1 représentant (et un suppléant) de chaque DG du SPF Justice
- 1 représentant (et un suppléant) de la présidence du SPF Justice
- 1 représentant (et un suppléant) du Collège des PG
- 1 représentant (et un suppléant) du cabinet Justice
- 1 représentant du siège
- le DO criminologie de l'INCC ou son représentant
- les chercheurs membres de la cellule récidive
- 1 représentant (et un suppléant) du service ICT chargé de la gestion du RMR
à titre d'observateur
- 1 représentant (et un suppléant) de chacune des Communautés

Le comité est chargé, outre des fonctions mentionnées plus haut, du suivi et de la programmation du travail au sein du Projet récidive. Il se réunit au moins deux fois par an. Au moins une fois l'an, il examine le travail réalisé au cours de l'année précédente et celui en cours pendant l'année courante. En outre, il programme le travail à effectuer pour les années à venir.

Il est avant tout un lieu de discussion et de rencontre entre les différents partenaires du Projet récidive. Il est notamment chargé d'examiner les développements du RMR (nouvelles bases de données, intégration de nouveaux indicateurs, formes de mise à disposition), de définir les conditions dans lesquelles les chercheurs peuvent obtenir des extractions de données, de définir les problématiques spécifiques à aborder dans le cadre des recherches de la Cellule récidive, de déterminer les conditions dans lesquelles des moyens supplémentaires pourront être recherchés ou acceptés pour permettre à la Cellule récidive d'accroître son volume de recherches, etc.

Chaque recherche fait l'objet d'un document descriptif précisant son objet, les méthodes utilisées et le phasage des activités de recherche. Ce document est transmis au Comité.

4.4. Cadre matériel

Le Projet récidive ne peut être mis en place et ne peut fonctionner sans une stratégie à long terme prévoyant la stabilité du financement et du personnel. La spécialisation des chercheurs est notamment un objectif majeur car les études de récidive et de carrière criminelle sont longues, extrêmement techniques et impliquent un très haut niveau de spécialisation. Par ailleurs, les chercheurs qui intégreront la Cellule récidive doivent être expérimentés. De jeunes chercheurs pourraient rejoindre la cellule ultérieurement, mais il est indispensable de créer en premier lieu un noyau de chercheurs seniors.

L'architecture envisagée ici est **minimale**. Elle devrait être étoffée ultérieurement, afin de permettre à la Belgique de produire un savoir suffisant sur les questions de récidive. Un des moyens pour étoffer cette architecture peut être d'attribuer à l'INCC des financements ponctuels pour la réalisation de certaines recherches (à la demande des Communautés, par exemple), voire de mettre en place un accord de coopération entre les diverses composantes de l'État belge intéressées par la question de la récidive et des carrières criminelles.

Le personnel minimal de la Cellule récidive devrait être de trois personnes (deux criminologue, un statisticien) au niveau SW2. Il est fortement préconisé de les engager en tant que statutaires. Insistons sur le fait que le risque est bien davantage de voir ces personnes extrêmement spécialisées partir vers d'autres horizons que demeurer en place alors qu'elles ne conviennent pas.

Des frais de fonctionnement à hauteur de 10% du budget de personnel devraient être prévus (déplacements, formations, matériel informatique et logiciels, participation à des réunions scientifiques, etc.).

La question d'un budget destiné au service ICT en charge de la gestion de la base de données doit être examinée par ailleurs.

Poste	Montant annuel
Personnel (3 SW2)	231000
Frais de fonctionnement (10%)	23100
Total	254100

Conclusion

La présente étude de faisabilité se clôt sur des conclusions positives... et sur d'autres qui le sont moins.

Au rang des points positifs, le fait que les bases de données étudiées peuvent être croisées avec un taux raisonnable de succès, même si celui-ci est loin d'être entièrement satisfaisant, particulièrement pour les détenus étrangers. La situation, si elle n'est pas idéale, permet d'envisager de mener des recherches méthodologiquement valides. Cela dit, la complexité des opérations à réaliser et les limites du travail accompli plaident pour une mise en œuvre rapide et résolue d'un identifiant unique. C'est bien entendu un choix à poser dont les bénéfices seraient importants, mais qui relève du choix politique et/ou de l'autorité hiérarchique, et non de la recherche.

Nous pouvons également clore ce rapport en pointant le fait que, malgré que seules deux bases de données ont été croisées, des perspectives stimulantes en termes de recherche et de *business intelligence* ont pu être relevées. Ce serait un progrès immense que de pouvoir déterminer, par exemple, dans quelle mesure une libération conditionnelle précoce ou, au contraire, un enfermement de longue durée ont un impact sur le taux de récidive.

Également encourageante est la perspective d'une collaboration d'un large ensemble de services du SPF Justice autour de la définition des orientations et des objectifs de la recherche sur la récidive. Il est heureux de constater que l'intérêt pour ce type de travaux est large et que, par conséquent, les efforts consentis semblent porter les espoirs d'une large gamme d'acteurs de la Justice.

Il faut encore se réjouir de la détermination d'un cadre scientifique minimal qui devrait permettre le développement d'une recherche pérenne sur les questions de récidive. Les budgets considérés sont loin d'être énormes, surtout au regard des bénéfices énormes d'une rationalisation du traitement de la question de la récidive.

Plus inquiétant, par contre, est le fait que le programme ayant succédé à SIDIS-greffe, SIDIS-suite, continue de connaître des problèmes technique et que l'administration de la Justice paraisse ne toujours pas y avoir un accès complet et performant. Alors que l'enjeu de la mise des données au service de la gouvernance est devenu un leitmotiv des réflexions sur l'action

de l'État depuis au moins vingt ans, force est de constater que l'État fédéral ne semble toujours pas à même de prendre la direction d'une constitution qualitative, d'une maîtrise suffisante et d'une exploitation satisfaisante des données qu'il encode à grands frais. Le fait que des doutes subsistent quant à l'accès de l'État à ses propres données est extrêmement préoccupant. En outre, cette situation pousse à s'interroger sur la capacité de l'État à développer une stratégie à moyen et à long terme visant, d'une part, à l'instauration d'un identifiant unique et, d'autre part, à la convergence progressive des différentes bases de données en vue de garantir leur interopérabilité.

Au rang des inquiétudes subsiste aussi l'inconnue de la capacité des services du SPF Justice à garantir le service informatique nécessaire au fonctionnement d'un moniteur de la récidive. Seul un financement pérenne et un cadre normatif dépourvu de toute ambiguïté peut permettre à un tel outil, non seulement d'être créé, mais également de perdurer. Or, les études de récidive ne peuvent s'entendre autrement que dans la longue durée.

La nécessité d'une pensée à long terme des besoins en chiffres, des choix techniques et de l'organisation humaine et technologique des outils est donc évidente. Elle est aussi, à l'heure actuelle, un des principaux points d'interrogation du domaine.

La mise en place d'un moniteur de la récidive et d'une cellule récidive ne peut donc s'envisager que dans le cadre d'une collaboration large et durable entre des services divers, réunissant les producteurs de données, les utilisateurs du savoir à produire, les analystes scientifiques et les services techniques indispensables au maintien des outils. La question n'est donc que très partiellement financière. Elle est au premier chef culturelle et politique (beleid).

En retour, ce projet est porteur de nouveautés : de nouvelles collaborations au sein du SPF, l'introduction de nouveaux savoir et de nouveaux modes de pensée, la création de réflexions appelées à rétroagir sur les politiques du SPF en matière de banques de données, etc. Si le projet a un coût, il ouvre surtout la perspective de gains considérables.

Geciteerde bronnen

Andersen, S.N. & Skardhamar, T. (2017). Pick a Number: Mapping Recidivism Measures and Their Consequences. *Crime & Delinquency*, 63(3), 613-635.

Blokland, A., Wermink, H., Robert, L. & Maes, E. (2015). Wederopsluiting na elektronische detentie en reguliere detentie in België. *Tijdschrift voor Criminologie*, 57(1), 31-58.

Farrington, D.P., Auty, K.M., Coid, J.W. & Turner, R.E. (2013). Self-Reported and Official Offending from Age 10 to 56. *European Journal on Criminal Policy and Research*. 19, 135-151.

Fazel, S. & Wolf, A. (2015). A Systematic Review of Criminal Recidivism Rates Worldwide: Current Difficulties and Recommendations for Best Practice. *PLOS One*, 10(6), e0130390.doi:10.1371/

Greenfield, V.A. & Paoli, L. (2017). *Assessing the Harms of Crime: The Development, Application, and Implications of a New Tool for Crime-Control Policy*. Oxford: University Press.

Hemmerechts, K. & Pauwels, L. (2012). Recidivemetingen: een beschrijving en evaluatie van kengetallen. In: L. Pauwels, S. De Keulenaer, S. Deltrenre, E. Devroe, H. Elffers, J. Forceville, R. Kerkab, E. Maes, D. Moons, S. Pleysier & P. Ponsaers (Eds.), *Criminografische ontwikkelingen II: van (victim-)survey tot penitentiaire statistiek* (pp.93-113). Antwerpen: Maklu.

Maltz, M.D. (1984). *Recidivism*. Orlando, Florida: Academic Press, Inc.

Mine, B. & Vanneste, C. (2011). *Recherche relative aux conditions de faisabilité d'une articulation des bases de données statistiques sous la forme d'un "Datawarehouse"*. INCC, DO Criminologie, Bruxelles.

Mine, B., Robert, L. & Maes, E. (2015a). Soulever un coin du voile sur la récidive en Belgique. La prévalence de la récidive à partir des données du Casier judiciaire central. *Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, 620-650.

Mine, B., Robert, L. & Maes, E. (2015b). *Recidive na een rechterlijke beslissing. Nationale cijfers op basis van het Centraal Strafreregister / La récidive après une décision judiciaire. Des chiffres nationaux sur la base du Casier judiciaire central*. NICC: OD Criminologie.

Paoli, L. (2019). *Public perceptions of the seriousness of crime: a valid indicator of actual crime seriousness?* Presentatie, International Conference: Criminology and Democratic Politics, 24-25 april, Leuven.

Pawson, R. & Tilley, N. (1997). *Realistic evaluation*. Londen: Sage.

Robert, L. & Maes, E. (2012). *Wederopsluiting na vrijlating uit de gevangenis*. NICC, OD Criminologie: Brussel.

Robert, L., Maes, E. & Mine, B. (2017). Over ezels en stenen. Enkele observaties over recidive. In: K. Beyens & S. Snacken (Eds.), *Straffen. Een penologisch perspectief* (pp.171-186). Maklu: Antwerpen/Apeldoorn.

Robert, L., Pauwels, L., Vander Laenen, F., Maes, E. & Vermeulen, G. (2015). Meer en beter: onderzoek naar recidive in België. *Panopticon*, 36(3), 151-157.

Sherman, L.W., Gottfredson, D.C., MacKenzie, D.L., Eck, J.E., Reuter, P. & Bushway, S.D. (1997). *Preventing Crime: What works, what doesn't, what's promising*. Washington: National Institute of Justice, U.S. Department of Justice.

Sherman, L.W., Neyroud, P.W. & Neyroud, E. (2016). The Cambridge Crime Harm Index: Measuring Total Harm from Crime Based on Sentencing Guidelines. *Policing*, 10(3), 171-183.

van der Knaap, L.M., Leeuw, F.L., Bogaerts, S. & Nijssen, L.T.J. (2008). Combining Campbell Standards and the Realist Evaluation Approach. The Best of Two Worlds? *American Journal of Evaluation*, 29(1), 48-57.

Villetaz, P., Gillieron, G. & Killias, M. (2015). The Effects on Re-offending of Custodial vs. Non-Custodial Sanctions: An Updated Systematic Review of the State of Knowledge. *Campbell Systematic Reviews* 2015:1. DOI: 10.4073/csr.2015:1, <https://www.campbellcollaboration.org/library/custodial-vs-non-custodial-sanctions-re-offending-effects.html>

Wartna, B.S.J. (1999). Recidiveonderzoek in Nederland. *Tijdschrift voor Criminologie*, 41(1), 40-56.

Wartna, B.S.J. (2009). *In de oude fout. Over het meten van recidive en het vaststellen van het succes van strafrechtelijke interventies*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Wartna, B.S.J. & Nijssen, L.T.J. (2006). *National studies on recidivism. An inventory of large-scale recidivism research in 33 European countries*. Den Haag: WODC-studies on recidivism. Fact sheet 2006-11.

Wartna, B.S.J., Tollenaar, N. & Essers, A.A.M. (2005). *Door na de gevangenis. Een cijfermatig overzicht van de strafrechtelijke recidive onder ex-gedetineerden*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

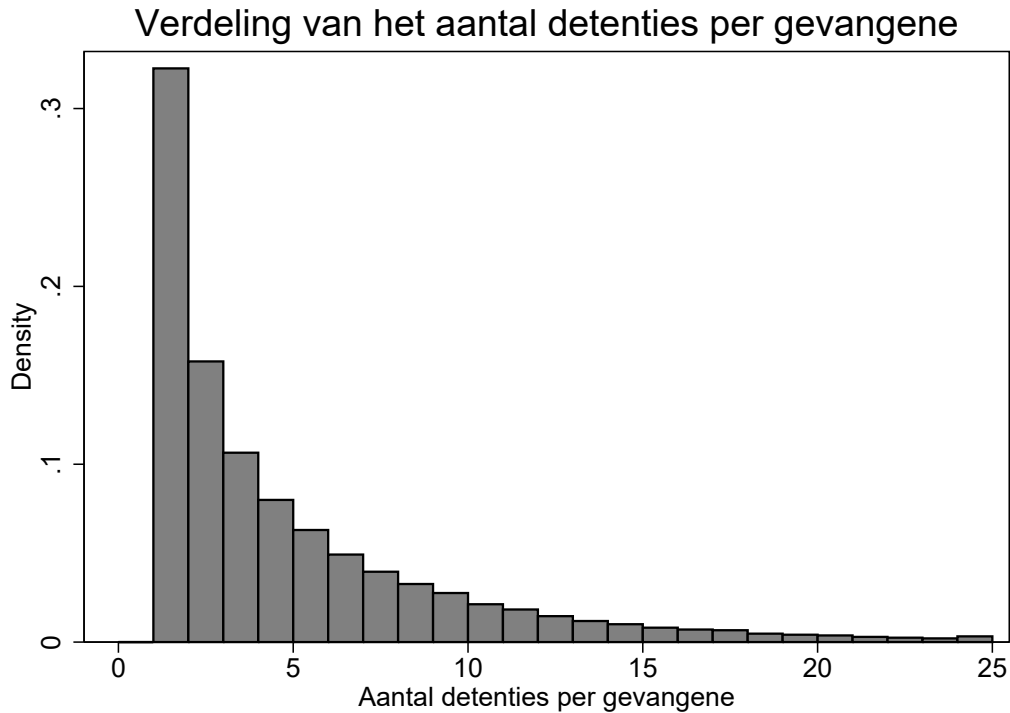
Zara, G. & Farrington, D.P. (2016). *Criminal Recidivism. Explanation, Prediction and Prevention*. Londen: Routledge.

Bijlagen technisch luik

A Beschrijving gevangeniswezen

A.1 Aantal gedetineerden en detenties

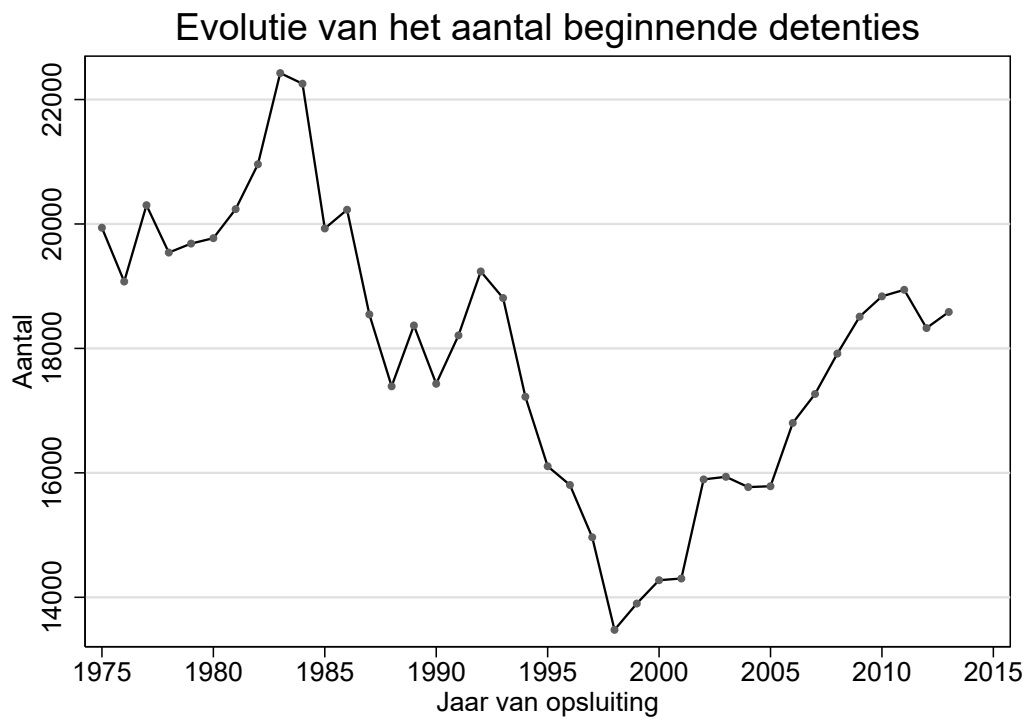
De volledige dataset bestaat uit 735971 detenties, verdeeld over 364807 gedetineerden. De verdeling van het aantal detenties per gedetineerde is weergegeven in Figuur 1. Figuur 2 geeft

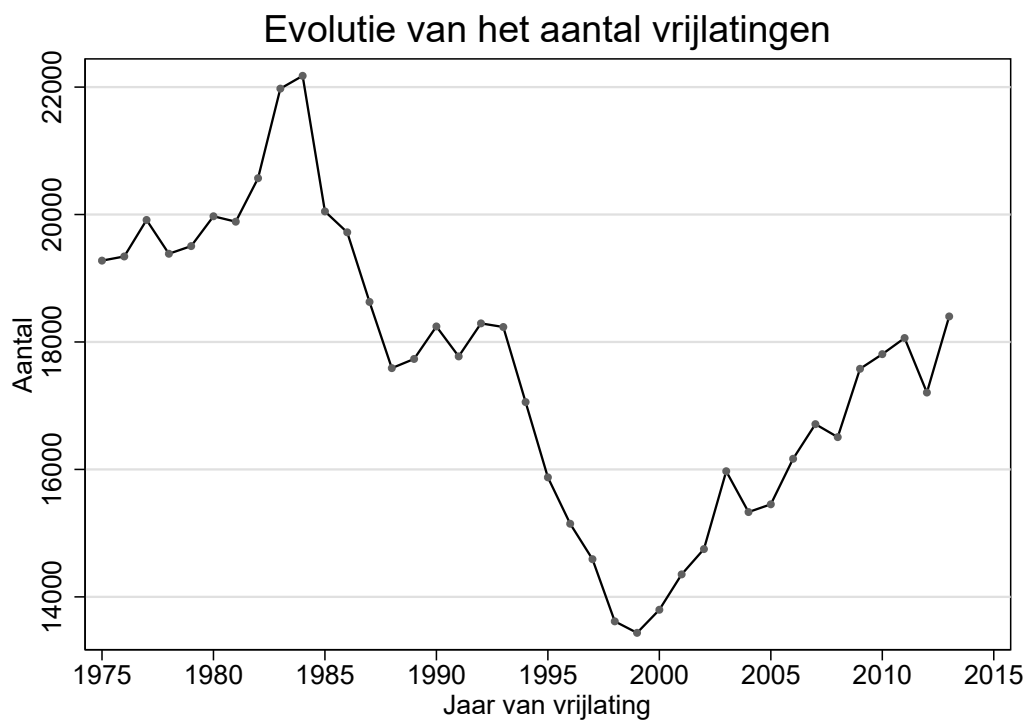
Figuur 1: Verdeling van het aantal detenties per gedetineerde

de evolutie van het aantal startende detenties weer. Figuur 3 geeft de evolutie van het aantal vrijlatingen weer.

Hierbij dient opgemerkt dat van de personen met meer dan 50 (20) detenties, 89.13% (62.56%) als reden tot vrijlating “landloper” heeft en 97.84% (81.33%) als delict code “andere” of “niet relevant”.

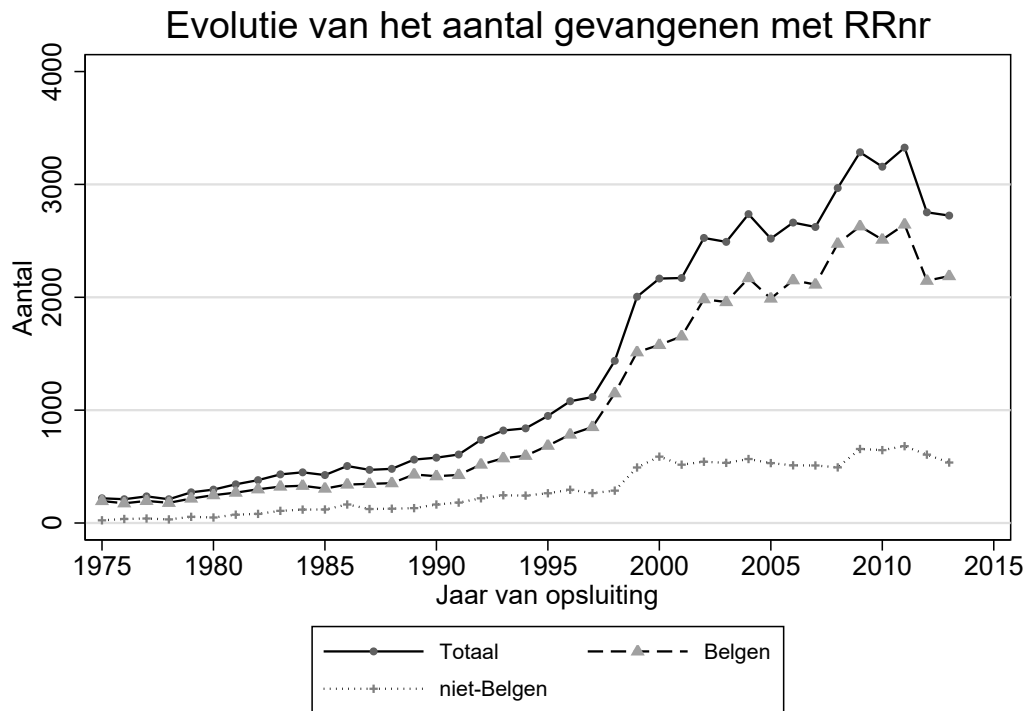
Figuur 2: Evolutie van het aantal beginnende detenties.

Figuur 3: Evolutie van het aantal vrijlatingen.

A.2 Aantal RR nummers

Een cruciaal gegeven voor de recidive-monitor is het aantal gedetineerden waarvoor het rijksregisternummer beschikbaar is. De evolutie hiervan is weergegeven in Figuur 4, terwijl de evolutie van de fractie van de gedetineerden waarvoor het rijksregisternummer beschikbaar is, voorkomt in Figuur 5

Figuur 4: Evolutie van het aantal gedetineerden met een rijksregisternummer

A.3 Variabelen uit de databank

A.3.1 Gender

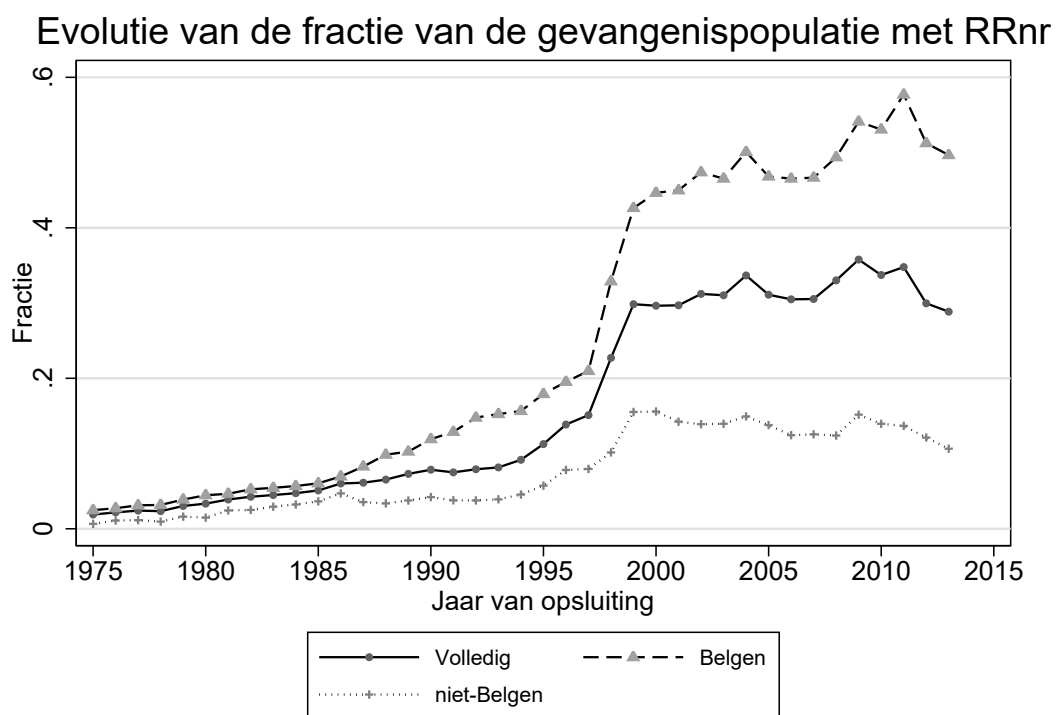
Tabel 1 geeft de genderverdeling weer van alle gedetineerden in de database.

Gender	<i>N</i>	%
Male	329500	90.32
Female	35307	9.68
Total	364807	100

Tabel 1: Genderverdeling over het aantal gedetineerden

A.3.2 Taal

Tabel 2 geeft de verdeling weer van de taal die elke gedetineerde spreekt.

Figuur 5: Evolutie van de fractie gedetineerden met een rijksregisternummer

Taal	<i>N</i>	%
Duits	4336	1.19
Frans	184233	50.5
Nederlands	125300	34.35
Andere	49467	13.56
.	1471	0.4

Tabel 2: Gesproken taal

A.3.3 Gezinstoestand

Tabel 3 geeft de verdeling weer van de gezinstoestand van de gedetineerde.

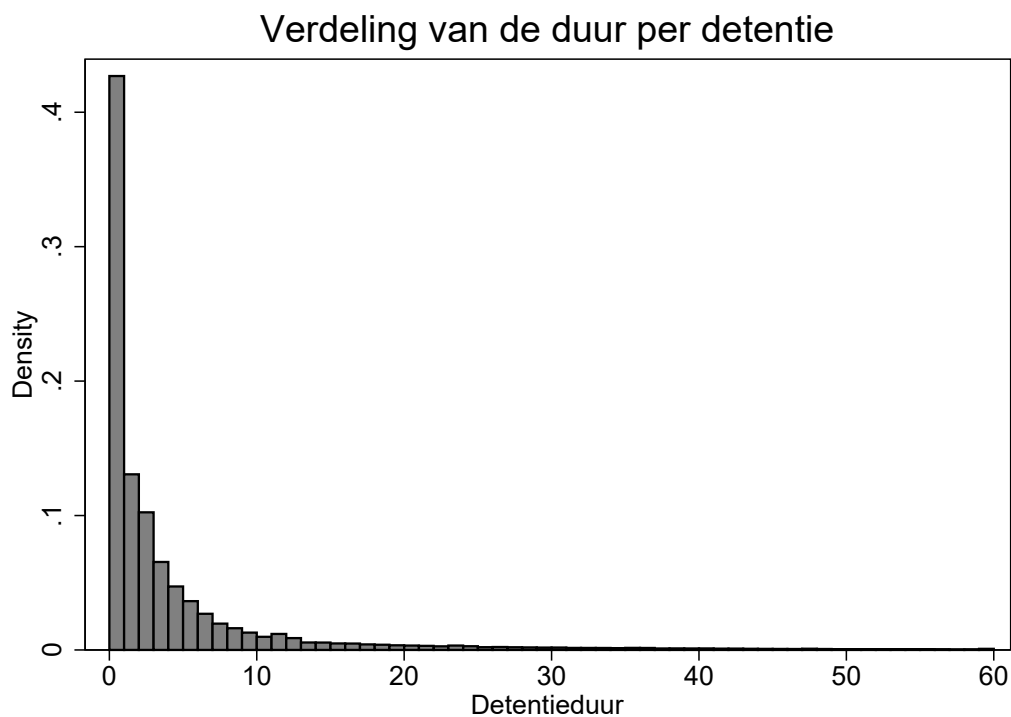
Gezinstoestand	<i>N</i>	%
ongetrouwd	112738	30.90
getrouwd	34446	9.44
gescheiden (annulatie van het huwelijk)	197	0.05
overgangsfase na de annulatie v.h. huwelijk	40	0.01
wed.	1173	0.32
gescheiden	16736	4.59
gescheiden van tafel en bed	1716	0.47
verstoet	2	0.00
missing	197759	54.21
Totaal	364807	100

Tabel 3: Gezinstoestand van de gedetineerden

A.4 Gegenerateerde variabelen

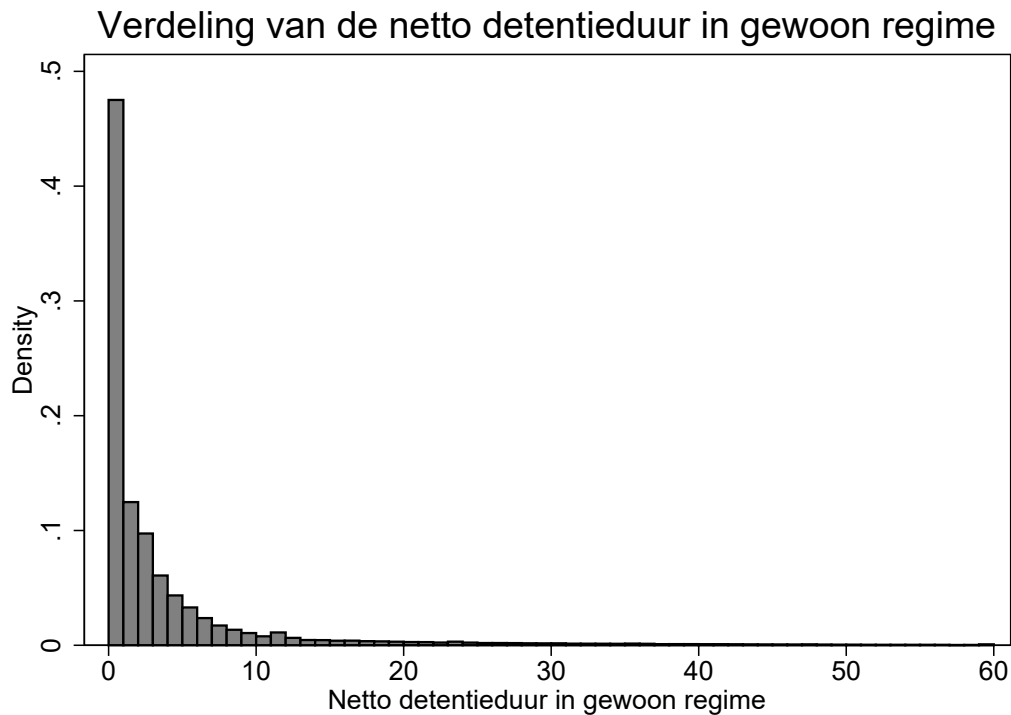
A.4.1 Strafduur

Figuur 6 geeft de verdeling van de strafdure. Figuur 7 geeft de verdeling van het netto

Figuur 6: Verdeling van de detentieduur.

aantal maanden (na aftrek van verloven, strafonderbrekingen, ...) in gewone detentie weer.

Figuur 7: Verdeling het netto aantal maanden in gewone detentie.

A.4.2 Penitentiair verlof en uitgangspersmissies

Tabel 4 geeft de verdeling van het aantal penitentiare verloven per detentie; Tabel 5 het aantal uitgaanspersmissies per detentie.

A.4.3 Detenties voor sexueel misdrijf

Tabel 6 geeft het aantal detenties voor een sexueel misdrijf weer.

A.4.4 Levenslange detenties

Tabel 7 geeft het aantal levenslange detenties weer.

A.4.5 Delicten

Tabel 8 geeft de verdeling weer van de verschillende delicten over de detenties.

A.4.6 Vrijlatingsmotieven

Tabel 9 geeft de verdeling weer van de verschillende vrijlatingsmotieven *voor de hoofdstraf* over de detenties.

A.4.7 Wettelijke toestand

Tabel 10 geeft de verdeling weer van de wettelijke toestanden over de detenties.

# pen. verl	<i>N</i>	%
0	679219	91.34
1	17365	2.34
2	8518	1.15
3	7844	1.05
4	3972	0.53
5	3174	0.43
6	3684	0.50
7	1861	0.25
8	1750	0.24
9	1887	0.25
10	937	0.13
> 10	5760	0.77
.	7633	1.03
Total	743604	100

Tabel 4: Verdeling van het aantal PV per detentie

# Uitg. perm.	Freq.	Percent
0	713276	95.92
1	6341	0.85
2	2926	0.39
3	2112	0.28
4	1447	0.19
5	1195	0.16
6	998	0.13
7	763	0.10
8	658	0.09
9	584	0.08
10	463	0.06
> 10	5208	0.70
.	7633	1.03
Total	743604	100

Tabel 5: Verdeling van het aantal UP per detentie

Sex offense	<i>N</i>	%
nee	700227	94.17
ja	43377	5.83
Total	743604	100

Tabel 6: Aantal detenties voor seksueel misdrijf

Levenslange detentie	<i>N</i>	%
nee	742743	99.88
ja	858	0.12
.	3	0.00
Totaal	743604	100

Tabel 7: Aantal levenslange detenties

Delict	N	%
aanranding eerbaarheid	10269	1.38
andere	139643	18.78
bedrog	96729	13.01
bendevorming	24263	3.26
diefstal	154672	20.80
diefstal met geweld	158577	21.33
doodslag	17873	2.40
drugs	114685	15.42
familie	13313	1.79
gijzeling-wederr vrijheidsber	5047	0.68
heling	38326	5.15
mensenhandel	2690	0.36
niet relevant	186110	25.03
ontucht/prostitutie	6569	0.89
onvrijwillige doding	2842	0.38
openbare orde en veiligheid	48627	6.54
openbare zedenschennis	9167	1.23
opzettelijke slagen	82913	11.15
verkeer	11665	1.57
verkrachting	30158	4.06
vernieling	33599	4.52
vreemdelingen	77367	10.40
wapens	18157	2.44
.	224	0.03

Tabel 8: Types delicten

Vrijlatingsmotieven	N	%
Voorlopige hechtenis	293331	39.45
Strafeinde	71746	9.65
Genade (ind.)	586	0.08
Genade	3284	0.44
Andere	12481	1.68
Voorwaardelijke invrijheidstelling	31262	4.20
Voorlopige invrijheidstelling (spec.)	43858	5.90
Voorlopige invrijheidstelling (alg.)	142460	19.16
Geïnterneerden (abnormalen)	21903	2.95
Landlopers	36731	4.94
Minderjarigen	7078	0.95
Vreemdelingen (excl. VLV)	56867	7.65
Verlof	2	0.00
Overlijden	1857	0.25
Ontvluchting	2797	0.38
TBS	29	0.00
Zuigeling	755	0.10
.	165	2.23
Total	743604	100

Tabel 9: Verdeling van de vrijlatingsmotieven (HA-codes) over de detenties

Wettelijke toestand	N	%
Vreemdelingen OV	64371	8.66
Landlopers	37061	4.98
Divers	4338	0.58
Minderjarigen	26458	3.56
Beklaagden	213837	28.76
Niet-definitief geïnterneerden	249	0.03
Niet definitief veroordeelden	21852	2.94
Definitief geïnterneerden SW	24219	3.26
Definitief veroordeelden	351216	47.23
.	3	0
Total	743604	100

Tabel 10: Wettelijke toestand

B Beschrijving strafregister

Zoals toegelicht in de tekst, werden ongeldige records niet verwijderd omdat het niet duidelijk is of het gaat om rechtzetten van administratieve fouten, dan wel om juridische schrappingen. De volledige dataset bestaat dus uit 8522090 bulletins, verdeeld over 3699546 veroordeelden, waarvan 3663414 natuurlijke personen en 36132 rechtspersonen.

B.1 Genderverdeling

Tabel 11 geeft de genderverdeling van alle individuen die voorkomen in het strafregister weer. Opmerkelijk is dat de geslachtsvariabele ontbreekt voor 168 natuurlijke personen en voor nog eens 83285 (2.27%) onbekend aangeeft.

Man	2728086	74.47
Vrouw	852034	23.26
Onbekend	83126	2.27
.	168	0.00
Total	3663414	100.00

Tabel 11: Genderverdeling van de personen in het strafregister

B.2 Burgerlijke staat

Tabel 12 beschrijft de burgerlijke staat van alle individuen die voorkomen in het strafregister.

Gehuwd	1518236	41.44
Alleenstaand	827585	22.59
Gescheiden	568254	15.51
Weduw(e)(naar)	309674	8.45
Onbekend	425136	11.60
.	14529	0.40
Total	3663414	100.00

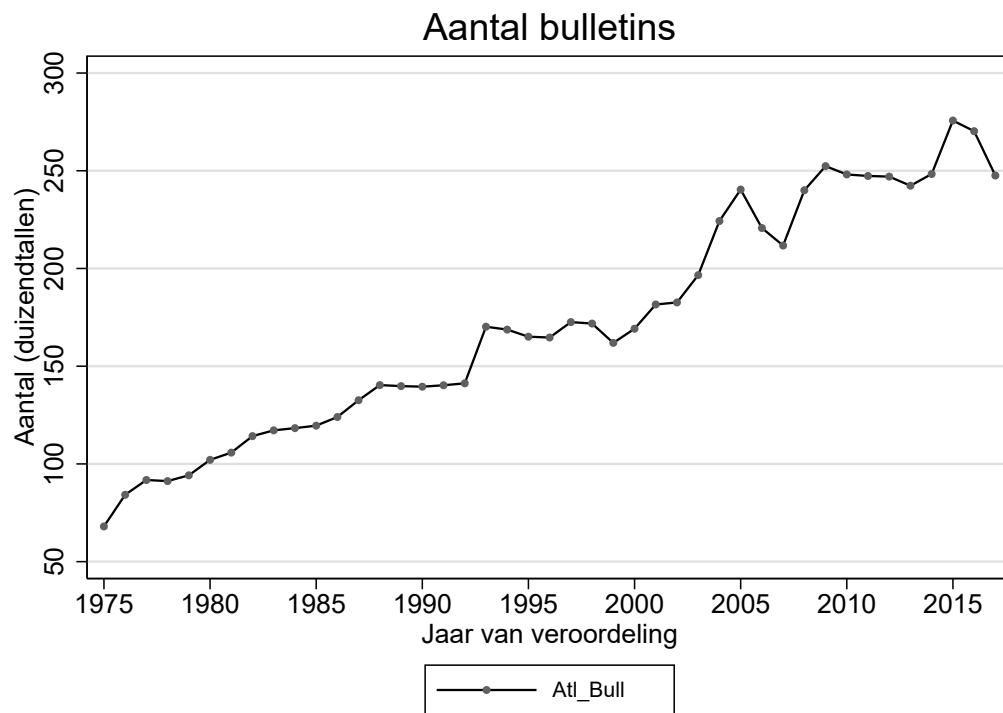
Tabel 12: Verdeling van de huwelijks toestanden over de personen in het strafregister

B.3 Aantal bulletins

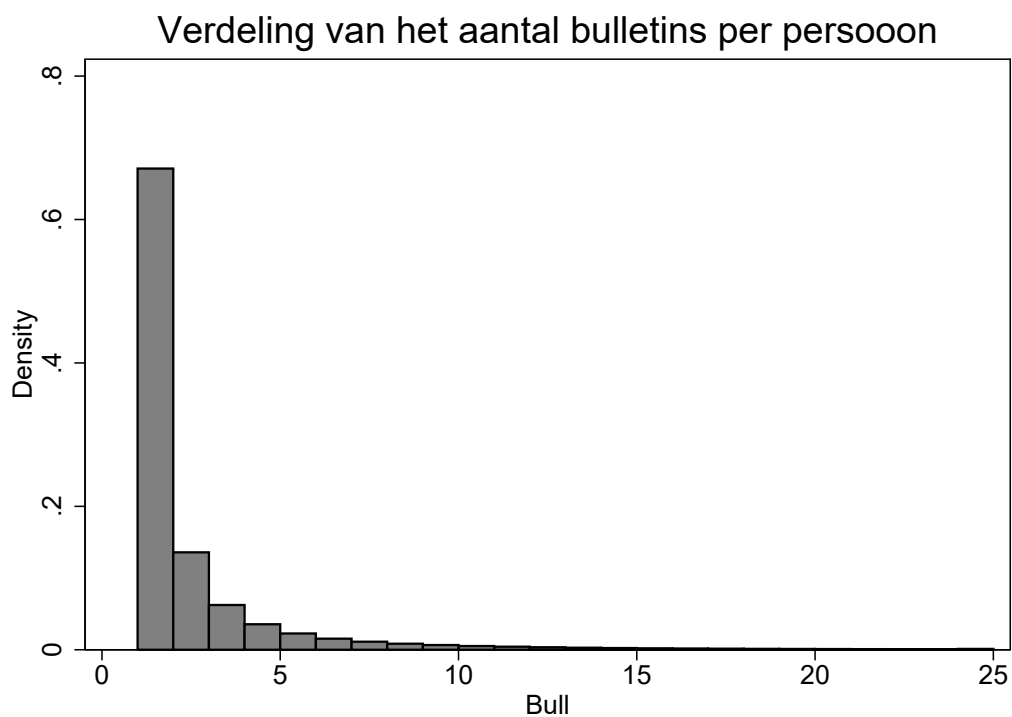
Figuur 8 geeft de evolutie weer van het aantal bulletins over de tijd. Figuur 9 de verdeling van het aantal bulletins per persoon.

B.4 Feiten

Tabel 13 geeft aan hoeveel bulletins in elke feitencategorie zitten. Elk bulletin kan in meerdere categorieën voorkomen. Voor 975374 (11.45%) bulletins is er geen feiten categorie.

Figuur 8: Evolutie van het aantal bulletins

Figuur 9: Verdeling van het aantal bulletins per persoon

	Feitengroep	#	%
1	doodslag	7594	0.09
2	opzettelijke slagen en verwondingen	789686	9.27
3	andere misdaden en wanbedrijven tegen de persoon en het gezin	109368	1.28
4	aanranding van de eerbaarheid	28438	0.33
5	verkrachting	17449	0.20
6	onopzettelijke doding	16321	0.19
7	diefstal	376404	4.42
8	diefstal met geweld	92751	1.09
9	andere misdaden en wanbedrijven tegen de eigendom	295551	3.47
10	misdaden en wanbedrijven tegen de openbare orde en veiligheid	286039	3.36
11	andere overtredingen	26548	0.31
12	ter bescherming van het functioneren van de Staat	251644	2.95
13	ter bescherming van het functioneren van de gemeenschap	177499	2.08
14	verkeersdelicten	5415559	63.55
15	op de verdovende middelen (drugs)	194435	2.28
16	op de geneesmiddelen	1040	0.01
17	inbreuk inzake dronkenschap	93295	1.09
18	inbreuk tegen het leefmilieu	41529	0.49
19	inbreuk tegen de stedenbouw en ruimtelijke ordening	29491	0.35
20	ter bescherming van de persoon	6735	0.08
21	ter bescherming van de sociale orde	78131	0.92
22	ter bescherming van de economische orde	37860	0.44
23	restgroep	1968	0.02
24	inbreuken tegen Europese wetgeving	26745	0.31
25	MaCH divers	112017	1.31

Tabel 13: Hercodering van de feiten

B.5 Straffen

Tabel 14 geeft het totaal aantal uitgesproken gevangenisstraffen per bulletin weer, 15 het aantal gevangenisstraffen met uitstel. Voor de andere strafcategorieën kunnen gelijkaardige verdelingen gegenereerd worden.

# gevangenisstraffen	# bulletins	%
0	66077337	77.54
1	1015263	11.91
2	58389	0.69
3	8944	0.10
4	2386	0.03
5	753	0.01

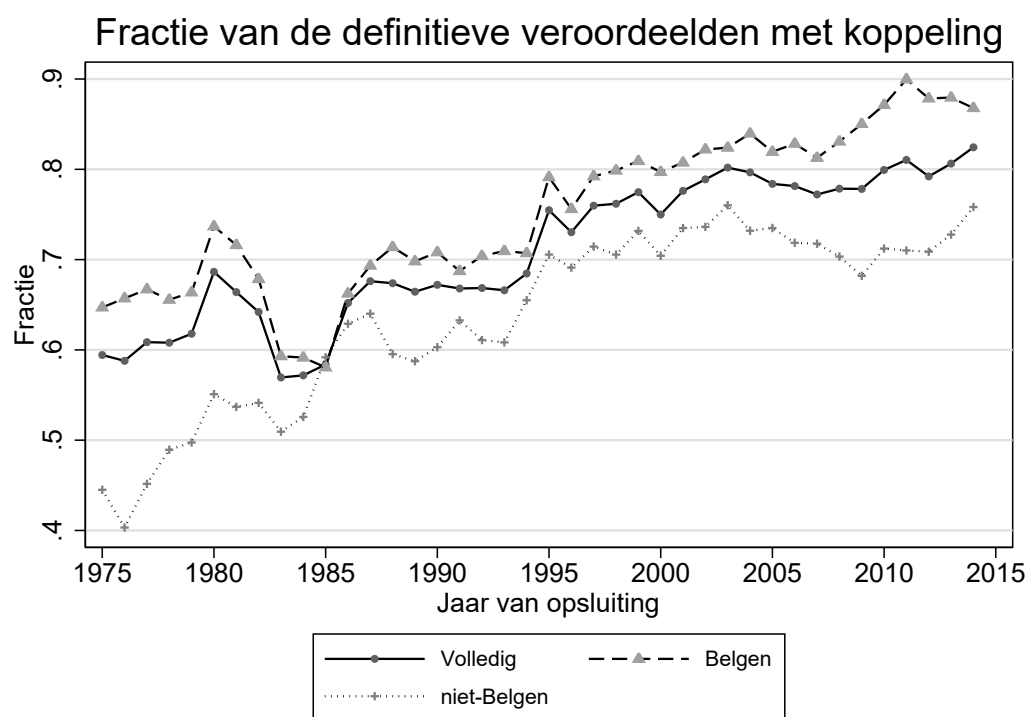
Tabel 14: Verdeling van het totaal aantal uitgesproken gevangenisstraffen per bulletin

# gevangenisstraffen	# bulletins	%
0	7092964	83.23
1	571856	6.71
2	24821	0.29
3	3340	0.04
4	791	0.01

Tabel 15: Verdeling van het aantal gevangenisstraffen met uitstel per bulletin

C Resultaat koppeling

Figuur 10 geeft de fractie van gekoppelde definitief veroordeelden weer, per jaar van eerste definitieve veroordeling.

Figuur 10: Fractie gekoppelde definitief veroordeelden per jaar van eerste definitieve veroordeling

**Direction Opérationnelle de Criminologie
Operationele Directie Criminologie**

**TOUR DES FINANCES/FINANCIETOREN
7ème étage / 7de verd. – bte/bus 71**

**Bd du Jardin Botanique / Kruidtuinlaan 50
B-1000 Bruxelles/Brussel**

<http://incc.fgov.be> <http://nicc.fgov.be>